

Bjørn Kalsø á rundferð

Nýggi landsstýrismaðurin
kunnar seg um økið,
hann umsitur.

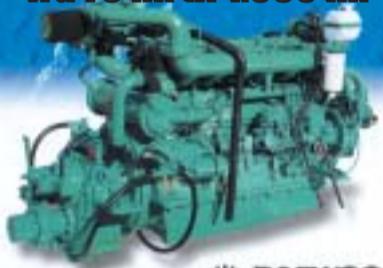
KÄRCHER

Vit eru einaumbað
fyrir KÄRCHER
trýstspularum til
ldnað.

Vit umvæla eisini
TÓRSHAVNAR MASKINHANDIL
v/Tummas Andreasen · Váðagota 29-30
FO-100 Tórshavn · Tlf. 31 34 42

**Vit selja
DAEWOO
bátamotorar**
frá 70 hk til 1.000 hk

DAEWOO

Umboð: Thorleif Samuelsen
Undir Gráasteini 68 · Tórshavn
Tlf: 31 77 13 · Fartlf: 28 31 38
E-mail: thorsam@post.olivant.fo

Nýggj tlf. nr.

Tórshavn
30 11 00
Skála
30 11 60

SKIPASMIÐJAN

www.torshavnyard.fo

Norsk flóttafólk í 1940

Í dag hava vit fyrsta part í røð um teir norðmenn, sum rýmdu til Føroya undan nasistunum undir krígnum.

Síða 9

Støðan við uppboðssølu av fiski

Hvussu skal uppboðssølan av fiski skipast í framtíðini?

Síða 6

Frá skúlaskipinum "Danmark" til fiskirannsóknir

Arnold hevur roynt meira enn tey flestu.
Hann var m.a. við seinasta kolfýrda farma-
skipinum hjá A. P. Møller. Nú hevur hann
kannað fisk í 40 ár.

Síða 12

30 norsk blaðfólk í Føroyum

Í morgin koma 30 norsk blaðfólk frá lokalblöðum í
Norðurnoregi til Føroya, har tey m.a. hitta FF.

Síða 14

Bjørn Kalsø á rundferð

Tað er sera umráðandi hjá einum nýggjum landsstýrismanni á einum øki at seta seg inn í tey viðurskifti, sum hann umsitar.

Hetta er sjálvsagt ikki minst galldandi fyri nýggja landsstýrismannin í fiskivinnumálum, Bjørn Kalsø, sum er púra feskur bæði sum landsstýrismaður og sum politikkari yvirhovur.

Her heldur Bjørn á einum rættiligum banktoski. Vit tora ikki so frægt sum at gita, at hann kann vera veiddur av "Ágot"!

Her siggja vit frá vinstu Marita Rasmussen, Páll Gregersen, Bjørn Kalsø, Sólju í Ólavstovu og Herálvur Joensen. Marita er roynd á fiskivinnuøkinum. Hon hevur verið skrivari hjá Ráfiskakeyparafelagnum og arbeidir nú í Fiskimálaráðnum.

Tað serliga er eisini, at tann umsitingarligar leiðslan í Fiskimálaráðnum eisini er nýggj. Aftaná skipanina av nýggjum landsstýri fekk Fiskimálaráðið ein nýggjan aðalstjóri, sum er Herálvur Joensen. Hann var frammanundan aðalstjóri í niðurlagda Oljumálaráðnum. Afturat hesum er komin ein nýggjur lögfröðiligr stjóri, nevnilita Sólja í Ólavstovu.

Tað er ikki nakar sum helst ivi um, at tað hevur verið neyðugt við broytningum Fiskimálaráðnum. Lesarar av FF-blaðnum nýtast ikki at ivast í orsóki fyri hesum.

Vit kunnu so bert vóna,

at hesir umróddu "nýggju kustar" kunnu fáa skipað viðurskifti at vera galldandi á hesum økinum. Tað skal í hvussu er ikki standa á vegleidning frá FF um, hvussu hetta skal gerast.

Seinasta hósdag voru tey trý Bjørn, Herálvur og Sólja á ferð inni í Eysturoynni, har tey settu seg inn í fiskivinnuviðurskifti í hesum øki, har fiskivinnan hevur so stóran týdning. Við í ferðalagnum var

eisini Marita Rasmussen, sum eru meira roynd á økinum. Tey voru m.a. á Fiskamarknaðinum á Toftum, har stjórin, John Nielsen, greiddi frá söguni og virkseminum. Dentur varð

lagdur á, hvussu umráðandi tað er at hava eina vælvirkandi uppboðssolu, sum veruliga kann tryggja skipum og fiskimonnum rættan pris fyri fiskin.

Eisini vitjaðu tey á Fiskavirkinum í Gøtu, har stjórin, Páll Gregersen, tók ímóti. Hann vístu gestunum runt á virkinum, har teir kundu siggja eitt tað mest framkomna fiskavirkid í landinum.

Fiskavirkid er eitt gott dømi um, hvussu væl tað kann gangast, tá leiðsla og arbeidsfólk arbeiða saman. Helst man Páll eisini hava givið gestunum onkur góð ráð um, hvussu

politikkurin á fiskivinnuøkinum skal rekast!

Gestirnir fingu eisini ein døgurðabita í Gøtu, áðrenn teir hildu á til Lorvikar, har teir vitjaði Tæguna og Høvdavirkid, sum bæði umboða nýhugsan á fiskivinnuøkinum.

Tað er neyvan ivi um, at Bjørn eisini fer at vitja aðrar tættir á tí øki, sum hann umsitar. Hann er væl farin, um hann í hvussu er roynir at arbeiða tætt saman við vinnuni. Tað eru nógvar royndir, sum kunnu våtta hetta. Og tað eru eins nógv dømi um tað mótsætt!

Vit leita eftir næmingum
si www.foroyabanki.fo ella www.kontoin.fo

FØROYA BANKI

Kend ummøkknes til: Føroya Banki, Privtbanki 104B, FO-110 Tórshavn, Att. Stóraðalurkortin innan 10. maí 2004

Endiliga hava vit fingið eina andstøðu!

Sjónarmiðini hjá Høgna Hoydal um tíðindaskrivið hjá Bárði Nielsen viðvíkjandi figgjarlóginí vísir, at tað er sjáldan, at ein politiskur leiðari førir seg fram við so "røttum" sjónarmiðum sum Høgni. Hann vil ikki vita av ósannindum, hvørki hálvum ella heilum. Og tað sum ein landsstýriskaður ger, skal verða gjort eftir eini skipaðari mannagongd, so eingin ivi skal vera um, at eingin slingur er í valsínum.

Tað eru slik sjónarmið, sum hava manglað í fórysíum politikki, og sum kundu verið við til at lyft politikkini upp á eitt hægri stöði.

Tað er eisini vælgerandi, at vit loksins hava fingið eina andstøðu í

tinginum, sum vil hava greiðar linjur í spurninginum um rætt og örætt.

Høgni skrivar m.a.: "Landsstýriskaðurin verður jú endurgivin eins og í eini samrøðu", og hetta verður so tikið sum prógv um, at hann letur onkran annan skriva sína vegna.

Her skal als ikki takast dagar millum, hvør hevur rætt ella ikki í teimum upplýsingum um figgjarlógin, sum stríðið snýr seg um. Men tann, sum fylgir við, veit, at tíðindaskrív i samrøðustili eru eitt "uppfinnislí" hjá Karsten Hansen og sum hann nýtti, tá hann sat í sama sessi sum Bárður Nielsen.

Hetta varð gjort út frá teirri ásannan, at störsti parturin av politisku tíð-

indunum í teimum stóru fjölmiðlunum eru tíðindaskrív, sum sambært útvarpsstjóran ikki verða kannad fyrir sannleiksvirði. Og tá hava journalistar nír ta einfaldu uppgávu at umskriva hesi tíðindaskrív so mikið, at tey skulu siggja út sum, at tað liggur eitt sjálvtóðugt arbeiði aftanfyri tíðindini.

Karsten Hansen fekk tað fyrir fjölmiðlarnar frá líka hugskot, at hann fekk "onkran" við blaðroyndum at skriva tíðindaskrívini partvist sum samrøður. So kundi t.d. útvarpsmaðurin lesa upp, sum tað var skrivað. Hetta lætti jú um, og ongum nýttist at vita, hvussu hesi "tíðindi" vóru blivin til. Tað sama var gallandi fyrir blöðini, sum bert kundu kopiera hesi grýtu kláru tíðindini úr heimasiðuni hjá Figgjarmálaráðnum.

Tað má eisini sigast at

vera ússaligt, sum tað nú

er komið fram, at ein landsstýriskaður við sín stóru umsiting má fáa fjölmiðafolk uttanífrá at orða eitt so einfalt og fyrir so vitt eisini progandistiskt tíðindaskrív, sum her er talan um. Tað er ringt at siggja, at hetta tíðindaskrív iki kundi verið skrivað av hvørjum sum helst. Klárar ein landsstýriskaður ikki eina síla uppgávu sjálvur, kann ein ivast í hvussu tað er við teimum stóru spurningunum.

Tíðindaskrív við skeivum faktuelli upplýsingum Høgni hevur so sanniliga rætt í, at tíðindaskrív – og serstakliga frá landsstýrismanni – skulu vera sonn og geva eina greiða mynd av veruligu stöðuni, og tey mugu ikki á nakran hátt verða merkt av persónligum politiskum endamálum.

Men her ber væl til at sammeta við, hvussu Høgni sjálvur livdi upp til hesar

fráliku málsetningar.

Her skal verða víst til tíðindaskrivið frá 26. september 2001 um tær samráðingar, sum Høgni Hoydal jást tá hevði havt við danska lögmaðaráðharran Frank Jensen um yvirtóku av rættarmálum, har høvuðsinnihaldið var, at danir høvd slept kravnum um broyting í heimastýrislóginu fyrir at kunna yvirtaka rættarskipanina.

Tað er avgjört einki sum bendir á, at her er nýtt ein profesionel mannagongd við embætismonnum, tá hetta tíðindaskrív var evnæð til. Høgni hevur helst skrivað tað sjálvur, eins og tá skrívliga samskiftið um yvirtóku av rættarskipanin var skrivað heima við hús á privata bræppírið hjá Høgna utan nakran embætismann ella journalisering og tað sum hoyrir til eitt slíkt brævaskifti.

Men tað, sum er avgerandi, er, at hetta tíðindaskrív var fult af faktuelli skeivum upplýsingum...

Prógvíð fyrir hesum er tað, sum er hent aftaná, nevnilega at tað síðan fundin hevur verið arbeitt við eini yvirtókulog, sum skal samtykkjast bæði í lögtinginum og av fólkatinginum, áðrenn vit kunu yvirtaka soval rættarskipan sum persóns- familju- og arvarætt, sum annars samb. sama tíðindaskrív skuldi yvirtakast innan 3 mánaðir. Tað var greitt tá, at hetta lat seg snøgt sagt ikki gera.

Og ein kanning av málum hevði prógvæð, at her var talan um tilætlad- ar skeivar faktuellar upp- lýsingar um itokilig mál.

Ein kann bert spyra seg sjálvan, hvussu tað kann bera til, at ein landsstýriskaður í lögarmálum kann sleppa væl burtur úr hesum í einum sovorðnum ávarsímlí, sum rættarmálini eru fyrir persónliga fræsið hjá okkum ollum?

Her koma vit aftur til fjölmiðlarnar. Eins og í aktuella málum bera fjölmiðlarnir bert tað fram, sum verður borðreitt fyrir teimum. Teir meta sína uppgávu vera at "endurgeva" og ikki at "viðgera" innkomin tíðindini og utan at kanna tey fyrir sannleiksvirði.

Hitt svarið er tann tá ússaliga andstøðan, sum helt, at gav hon frið, so fekk hon eisini frið, tá hon einaferð slapp fram. Hevði Høgni tá havt eina andstøðu, sum verandi samgonga hevur í dag, so er ikki vist, at hann hevði róst av ferðini.

Men tað eru Guds börn ið batna. Tað er at fegnast um, at Føroyar fyrstu ferð í fleiri ár hava fingið eina andstøðu. Vónandi gloymir hon ikki síni gyltu sjónarmið, tá um hon kemur til valdið aftur.

Tíðindaskrív

Gjóð er komið á arbeidið at yvirtaka legreglu og netarkíð

Høgni Hoydal og Frank Jensen hava í dag viðgjert fastesta meðana um yvirtóku av legreglu, dómavaldi og pensi, familiu og arvarætt.

Á standaum voru fleiri ymsik uppskot til avtalar lagðar fram frá fórysíum nevnitai, og danska nevnini legði uppskot fram.

Níðurstaðan er:

- * Danska stjórnin er nái sinnad at samstöra um, at legregla, dómavald og netarskipanin konsur á fórysíar hender, og kravil um broytingar í heimastýrslóginu eru sleptar.
- * Fóraya Landsstýri hevur gjort greit:
  - At lagtinguamtíkin um Sjálvstjóri Føroya tilk verður hildin, og at sjálvsvergeðarhættin hjá fórysíu gjóðini er diskalætur.
  - At 1. januar 2002 er pensi-, familiu- og arvarættar í fórysíum horður.
  - At mális tilk verður dráknæti í omhitasveðum, men at politiskar avtalar verða hildnar.

Sosat: bendir nýg i, at eitt gjøgnsmáth er fingið í lag, og Fóraya Landsstýri hildur fast við lagtinguamtíkinu, siger Høgni Hoydal.

26. september 2001

Legaðarskrístovan

Vit gera allar vanligar bilumvælingar sera bíliga - so sum:

Oljuskift, motorjusteringar

Umvæla bremsir,
koplingar v.m.

For- og bakhjólsleiðir
og akslar

Og so hava vit tey vælumtóku "TYFOON"
dekkini, sum vit skifta

Sp/f Úrvabsbilar
FO-530 Fuglafjørður
Tlf. 444943 · 281943 · 217704

Tey krøv, sum Høgni Hoydal setur til Bárði Nielsen viðvíkjandi tíðindaskrívum, setur hann so ikki til sín sjálvs. Lutvist er her ein upplagdur stavfíelur, sum ikki hevði kunnað komið fyrir, um tíðindaskrivið hevði verið avgreitt so profesionelt sum kravíð til Bárði Nielsen nú er.

Annars tykist hetta tíðindaskrív at hava somu "eginleikar", sum Høgni sigur tíðindaskrivið hjá Bárði at hava.

Men hetta kundi væl lata seg gera við eini so ússaligari andstøðu, sum henni vit høvdu tá.

BAADER®

Vit hava eykalutir á goymslu og útvega teir, vit ikki hava.

Pf. Petur Larsen

Tlf: 44 41 74
Fax: 44 42 85

AGN

**sild
kúfiskur
makrelur
høgguslokkur**

Ivara dagliigt samband um alt landið

P/F KAMBUR

**STRENDUR · telefon: 447720
ella 448095 · fax: 448744**

SENT VERÐUR VIÐ STRANDFERDSLUNI

Tíðindaskriv:

Vistfrøði

Í viku 18, frá 26. apríl til 3. maí kemur íslendingurinn Gunnar A. Gunnarsson, stjóri hjá TÚN í Íslandi á vitjan í Føroyum. TÚN er íslenski góðkenningarstovnurin fyrir vistfrøðilagar framleiðsluhættir.

Í 1998 tók TÚN stig til at dagföra íslendska standardin ájavnt við tann evropeiska standardin. Vistfrøðilag góðkenning er at sammeta við ISO 9000-góðkenningar har ein framleiðari ella eitt virkið verður góðkent til at framleiða ella viðgera eftir vistfrøðiligum reglum. Flestu lond hava slika góðkenningarstovu og summi fleiri. Hesir stovnar eru undir eftirliti av IFOAM, sum er altjóða eftirlitsstovnur fyrir vistfrøðilagi framleiðslu. Ein vistfrøðilag góðkenning er ein góðkenning av arbeidsmetodum, sum eru eftir ávísun standardi og undir støðugum eftirliti. Framleiðari, sum er góðkendur, fær loyi at merkja sinar vorur við búmerki frá tí stovni, hann er góðkendur og undir eftirliti av.

Føroyar og Grønland eru eftirbátar í hesum sambandi, tí hesi lond hava ongar reglur ella standard fyrir vistfrøðilagum framleiðsluhættum. Heldur eingin er góðkendur í hesum londum. Tá TÚN tók stig til at dagföra íslendska standardin bjóðaðu teir föroyingum og grønlendingum við í eitt verkætlansamstarv, sum síðani bleiv stuðlað av NORA. Verkætlanin hevur síðani hildið á, til nú Ísland hevur fengið sín standard dagsordan ájavnt við EU-standardin.

Føroyingar og grønlendingar hava framvegis ongan standard, men hava verið við í verkætlanini fyrir at fáa innlit í hesi viðurskifti. Ætlanin er at Føroyar í fyrstu atløgu gera samstarv við íslendingar á økinum, og um onkur føroyskur framleiðari ella virkið hevur áhuga í at útvega sær vistfrøðiliga góðkenning er ein möguleiki at samstarva við TÚN, sum síðani góðkennur viðkomandi.

Fæst figgjarligur stuðul er ætlanin at fáa tytt íslendska standardin til føroyskt mál. Tað var MBM sum tók av avbjóðingini frá TÚN og heitti síðani á undirritaða, um at verða føroyskt umboð í verkætlarbólkum.

Á vitjanini er ætlanin at halda almennan fund í Suðuroy, hitta umboð fyrir landsstýri og lögting, eins og viðkomandi stovnar og samstarvsbólkar, sum hava áhugað ella hava verið við í verkætlanini. Á vitjanini er somuleiðis ætlanin at seta ein ella tvær inspektørar, ein umboðsmann fyrir góðkenningarnevndina og ein umboðsmann fyrir standardnevndina, sum íslenska góðkenningarnevndin kann brúka sum staðkent umboð, um so verður, at áheitanir um góðkenning koma úr Føroyum. Seminar verða hildin fyrir hesum umboðum og øðrum áhugaðum. Er tað nakar framleiðari, bóni, virki ella stovnar sum hevur áhuga í ella vildi finge ið meir at vita um vistfrøðiliga góðkenning og arbeidsmetodur, eru óll vælkomint at seta seg í samband við undirritaða ella MBM.

Í flestum londum í vestur Evropa er vaksandi áhugi fyrir vistfrøðilagi framleiðslu. Serstakliga er tað Stóra Bretland, Noregi, Svíþjórd, Danmark og Finland sum seta sær sum mál at vaksa um vistfrøðiliga landbúnaðarframleiðslu. ES hevur í umbúnað at kunngera ein "European Action Plan" um at menna og økja vistfrøðilaga framleiðslu í ES. Nakað av vistfrøðilaga framleiddum vörum eru at fáa í føroyiskum handlum, men hetta er enn alt innfluttar vörur, tí enn er eingin góðkendur framleiðari í landinum.

Bjørn Patursson, føroyskt umboð

Uppskot til lögtingslög um sjúkratrygd til fiskimenn

Ár 2004, 13. apríl, legði Bjørn Kalsø, landsstýrismaður, vegna landsstýrið fram
Uppskot til lögtingslög um sjúkratrygd til fiskimenn

Endamálið við lögini er at dagföra skipanina við sjúkratrygd til fiskimenn, lúka burtur ivamál og gera lögina greiðari at umsita.

Hvørjir trupulleikar verða loystir Við hesum uppskoti verður sjúkratrygdin dagförd í mun til lónarlagið á landi, so neyðugt verður ikki við lógarbroyting, til tess at dagföra upphæddina frameftir. Broytingin javnstillar upphæddina við broyttu minstulónina, ið varð samtykt í Lögtinginum síðsta vár.

Dagföringin tekur hædd fyrir grannskoðanarviðmerkingunum.

Grannskoðanarfagrædiðingin hevur víst á, at lögini um sjúkratrygd er ófullfiggjæð, og er hetta høvuðsorsókin til, at farið varð undir at endurskoða lög-gávuna.

Grannskoðanin hevur víst á:

- at til ber at fáa sjúkratrygd og samstundis fáa dagpening frá Vanlukkutryggingini,
- at eingin umsóknarfrest er ásett í lóggávuni,
- at til ber at fáa sjúkratrygd og samstundis hava aðra inntoku,
- at frítíðarløn verður goldin út, hóast eingin heimild er í lögini, og
- at lögini er ikki samskipað við lóginar um dagpening frá Almannastovuni og frá Vanlukkutryggingini.

Ad. 1 Tað er rætt, at tað kann lata seg gera at fáa sjúkratrygd og samstundis dagpening frá Vanlukkutryggingini. Tá er talan um, at mynstráður fiskimaður er úti fyrir skaða, sum stendst av vanlukku.

Vanligt er, at dagpeningur tá verður rindaður frá 15. degi eftir vanlukkuna. Vanlukkutryggingin rindar ikki dagpening í sambandi við sjúku.

Vísandi til, at bæði sjúkratrygdin og dagpeningaupphæddin frá Vanlukkutryggingini eru avmarkaðar, verður ikki mælt til, at sjúkratrygdin heldur uppat, um dagpeningur verður rindaður frá Vanlukkutryggingini.

Ad. 2 Viðmerkingin verður tikin til eftirtektar í § 4 í lögini, har ásettar eru tiðarfrestir.

Ad. 3 Tá ein persónur í ávísun fórum fær sjúkratrygd og aðra inntoku útgoldna samstundis, merkir hetta tó ikki, at inntokan er vunnin í sama tiðarskeiði. Tað kann henda, at fiskimaður fær útgoldið hýruna eftirfylgjandi, og tá kann tað koma fyrir, at samstundis, sum hann er sjúkrameldaður, fær hann hýru fyrir tiðarskeiðið, áðrenn hann gjordist sjúkur.

Í § 3, stk. 2 er ásett, at tá fiskimaður aftur fer í vinnu, um tað so er á landi ella á sjógví, so steðgar veitingin av sjúkratrygdnini frá tí degi.

Ad. 4 Heimild at veita frítíðarløn av sjúkratrygdnini er ásett í lögini í § 3, stk. 4.

Ad. 5 Sjúkratrygd kann sambært § 3, stk. 3 veitast upp til 75 samfeldar dagar. Um fiskimaðurin framhaldandi er sjúkur eftir hetta, hevur hann rætt at fáa dagpening frá Almannastovuni upp til 140 dagar íalt frá tí degnum, hann fór í land sjúkur.

Avleiðingar av uppskotinum Útreiðslurnar til sjúkratrygd hava seinastu mongu árini ligið rættilega stöðugar.

1998 . . .	6,7 mió kr.
1999 . . .	6,6 mió kr.
2000 . . .	6,4 mió kr.
2001 . . .	6,9 mió kr.
2002 . . .	6,5 mió kr.
2003 . . .	6,5 mió kr.

Sum saest eru brúktar slakar 6,5 mió kr. seinastu árini, og uppskot til játtan til sjúkratrygdi fyrir 2004 er eisini upp á 6,5 mió kr.

Sjúkratrygdin var prítsalsviðgjörd fram til mars í 1990, men dagliga upphæddin hevur tó verið tann sama síðani 1. oktober 1989, nevnigligar kr. 424,17 um dagin utan at verði dagförd, og er sottast minkað í virði.

Í oktober 1989 var tímalönnin kr. 72,54, og í mai 2003 var tímalönnin komin upp á kr. 96,50. Hetta merkir, at tímalönnin er hækkað hetta tiðarskeiðið við 33,0%. Um sjúkratryggin skuldi hækkað samsvarandi, hevði upphæddin verðið sett til kr. 564,00 um dagin.

Uppskotið gevur eina lítla hækking pr. dag. Tá hámarksdagur verða ásettar eru tiðarfrestir, verður mett, at broyt-

ingin lítla og onga øking hefur við sær, og kann haldast innan fyrir játtana á figgjarlóginu.

Til § 1

Grein 1 staðfestir endamálið við lögini, ið umframt at vera tað sama, sum endamálið í fyrru lögtingslög um sjúkratrygd til fiskimenn, eisini hevur aðrar nágrenniligari ásetingar.

Grein 1 ásetir eisini, nær fiskimenn kunnu koma undir skipanina við sjúkratrygd, nevniglig, tá teir eru undir skipanini við minstulón, og mynstrað verður til fiskiskap umborð á føroyskt skrásett fiskiskip, og tá arbeitt verður umborð ella í sambandi við arbeidið umborð.

Fyrr var ivasamt, um eygleiðarar umborð á føroysktum fiskiskipum vóru fevndir av skipanini við sjúkratrygdi. Sum ásett í stk. 2 er nú eingin ivi hesum viðvíkjandi, tí ásett er, at eygleiðarar koma undir skipanina við sjúkratrygdi.

Til § 2

Greinin ásetir, hvør hevur rætt til sjúkratrygdi. Veitt verður sjúkratrygdi til mynstráðar fiskimenn við bústaði í Føroyum, sum gerast sjúkir ella verða skaddir við føroysktum fiskiskipi. Til at staðfesta hetta verður ásett, at váttanir skulu útvegast frá lækna og skipara frá tí túri, har viðkomandi gjordist sjúkur, varð skaddir ella doydi.

Í stk. 3 er ásett, at um fiskimaður doyr, ella fer sjúkur ella skaddir í land og seinni doyr, hevur eftir sitandi hjúnafelagi ella maki rætt at fáa útgoldið sjúkratrygdi, fyrir í mesta lagi 75 dagar, íroknað hetta eru dagarnir, ið fiskimaðurin hevði rætt til, áðrenn hann doydi.

Meðan ein hjúnafelagi altið hevur rætt at fáa útgoldið sjúkratrygdi, skal ein maki prógva, at viðkomandi hevur búð saman við fiskimanninum í minsta lagi tvey ár, áðrenn viðkomandi doydi.

Stk. 4 ásetir, at fiskimaðurin sjálvur skal rinda fyrir læknaáttanina. Hetta er sostatt ein broytning av verandi síðvenju, men verður hetta gjort fyrir at lætta um umsitingarligu byrðuna av skipanini. Í hesum sambandi verður

upplýst, at læknaváttanin, ið krevst, kostar kr. 95,00 fyrstu ferð og eftirfylgjandi kr. 65,00.

Oyðubløð, ið skulu nýast til læknaváttanina, fáast frá Fiskimálaráðnum.

Til § 3

Upphæddin verður í hesi grein ásett eftir sama leisti og javnstillar til land, tá minstalón verður útroknað, sum samtykt av Lögtinginum síðsta vár. Hetta gevur eina trygd upp á kr. 463,20 um dagin í mun til áður kr. 424,17. Ein varislig og frameftir sjálvvirkandi dagföring.

Ásett er, at veitingin byrjar frá 1. degi eftir, at fiskimaður er komin í land, og at veitingin endar, tá viðkomandi er mettur arbeidsførur aftur. Fer fiskimaður aftur í vinnu áðrenn henda dag, steðgar veitingin frá tí degnum utan mun til, um hann fer í vinnu á landi ella sjógví.

Veitingin kann í fyrsta umfari í mesta lagi strekkja seg til 75 dagar tilsamans, men sum nýtt verður ásett, at fiskimaður kann í mesta lagi fáa sjúkratrygdi í 180 dagar tilsamans í einum álmankakaári.

Í stk. 4 er ásett, at frítíðarløn verður latin av sjúkratrygdnini, ið fer í frítíðargrunnin sambært lögtingslög nr. 30 frá 7. apríl 1986 um frítíð við løn, sum seinast broytt við lögtingslög nr. 67 frá 23. maí 1997.

Til § 4

Ásett er ein tiðarfresti upp á 60 dagar fyrir at lata inn umsókn og váttanir um sjúkratrygdi, og at umsóknir latnar inn seinni enn 60 dagar verða vistar aftur.

Í stk. 3 er ásett, at viðkomandi skal hava verið hjá lækna í seinasta lagi 14 dagar eftir, at hann er komin í land. Hevur viðkomandi ikki verið tað, verður umsóknin víst aftur.

Ábyrgdin fyrir at halda hesar tiðarfrestir hevur viðkomandi, ið sökir um rættin til sjúkratrygdi.

Til § 5

Gevur Fiskimálaráðnum heimild at útvega sær neyðugar upplýsingar til fyrisiting av hesi lög.

Gamlar myndir

Vit hava fíngið upplýst tveir av ókendu monnum um á "Syv Søstre". nr. 1 er Jens Rasmussen úr Søldarfirði. Hann slerdi út av "Columbus" við Jákupi A. Vang sum skipara langafríggjadag í 1949. Nr. 6 er Joen Magnus Olsen úr Hösvík, sum var kokkur við í 7 ár. Hann er abbi Magnus á Báruni.

Um hesa mynd hava vit fíngið upplýst fylgjandi: Nr. 1. Hans Poulsen, Hans hjá Jens, av Eiði, búsettist í Fuglafirði.

Nr. 3. Poul Poulsen, Poul hjá Jákup, av Eiði. Sigldi nögv ár við Reyða Krossi sum motorpassari og búdi í Havn.

Nr. 5. Jógvan Poulsen, beiggi nr. 1. Búsettist á Selatrað.

3350F10365

F3350F3147xi

Haldane Joensen á Fornminnissavninum sigur, at "her er so ein mynd av eini skipsmanning sum einki stendur um í okkara skráseting, men eg haldi fyrir vist, at maður nr. 13 er Christian Poulsen (Kristian á Kák), sum í nögv ár var havnaumsjónarmaður í Havn.

Hinar menninar; hvørjum skipið teir eru við, og nær og hvor myndin er tikan vita vit sum sagt einki um.

Um onkur lesari veit vilja vit fegin frætta.

Vit hóvdu herfyri 15 myndir, sum vístu seg at vera manning á "Tór 1" og "Norðbúgvum". Vit hava fíngið eina aftur. Er nakar sum kennir hann?

Vit hava fíngið navnið á einum manni afturat av teimum, sum vóru við "Tór 1" og "Norðbúgvum". Hetta er Dánjal Petersen, sum var ættarður av Viðareiði. Hann var við "Norðbúgvum".

F3350F08040

F3350F06390

Maskinmeistari sökist til Elfelagið SEV

Eitt starv sum maskinmeistari á Sundsverkinum við skyldu at avloysa ein part av árinum á Fossáverkinum í Vestmanna, um tað verður álagt seinni, er leyst at sökja til setan frá umleið mai/juni 2004.

Starvið:

Sundsverkið hevur 5 dieselmotrar upp á tilsamans 46,7 MW. Brennievnið er tungolja.

Maskinmeistaraarbeiðið umfatar rakstur og hald av Sundsverkinum, bæði sum dagarbeidi og sum vaktarbeidi utanfyri vanliga arbeidið.

Utanfyri vanliga arbeidið eru altið tveir maskinmeistarar á vakt á Sundsverkinum.

Tann, sum settur verður í starvið, skal, við at taka við starvinum, góðtaka seinni möguliga at fá álagt at arbeida á Fossáverkinum í Vestmanna ein part av árinum sum vaktgangandi avloysari, serstakliga í summarhálvárinum.

Undir Fossáverkinum hoyra eisini Mýru, Heyga- og Eiðisverkið, sum eins og vatnturbinan á Strond verða stýrd frá Fossáverkinum. Talan er um tilsamans 7 vatnturbinuagggregat við einum samlaðum mátti upp á 28,4 MW. Harafturat stýrir vakthavandi á Fossáverkinum býtið av framleiðsluni millum elverkini í meginókinum, herundir eisini Sundsverkið og Strond (lastfordeiling). Eisini er vakthavandi á Fossáverkinum koblingsleiðari fyrir háspenningsanleggini í meginókinum.

Førleikakrøv:

Kravt verður, at umsökjararnir hava fulla maskinmeistaraútbúgving, t.v.s. viðkað maskinmeistara-prógy ella 3 ára maskinmeistaraskúlaprógy.

Lönnin:

Starvið er lönt sambært 4. lönarflokki eftir sáttmála millum SEV og Maskinmeistarafelagið.

Lönnin verður ásett eftir starvsaldri frammanundan.

Byrjunar- og endalönnin í 4. lönarflokki verður frá 1. mars 2004 netto ávikavist kr. 22.106,48 og kr. 23.798,31 um mánaðin. Harafturat verður goldið í eftirlornargjaldi tilsamans ávikavist kr. 2.763,31 og kr. 2.974,79 um mánaðin.

Umframt nevndu lön kann roknast við vaktargjöldum og möguliga av og á eisini úrtíðarlönn.

Fær viðkomandi seinni álagt omanfyri nevnda arbeidi á Fossáverkinum fyrir styttri ella longri tíðarskeið, verður viðkomandi fluttur upp í 5. lönarflokki sambært lönarsáttmálanum millum SEV og Maskinmeistarafelagið fyrir ta tíðina.

Umsóknir:

Umsóknir skulu saman við prógvum og möguligum ummállum verða send Elfelagnum SEV, Postrúm 319, FO-110 Tórshavn og skulu vera SEV í hendri í seinasta lagi tann 3. maí 2004.

Nærri upplýsingar:

Nærri upplýsingar um stórvini fáast við at venda sær til Osvald Hansen, verksmeistara á Sundsverkinum ella til Bjarka Hermansen, deildarleiðara á Maskindeildini, báðir á telefon nr. 346800.

Tórshavn, tann 7. apríl 2004.

Elfelagið SEV

ES víðkanin broytur handilsmynstrið við fiskavørum

Í aðru viku veksur ES, ið er hóvuðsmarknaðurin hjá fóroystu fiskavørunum, við 75 mió fólkum. Viðkanin av ES kemur í gildi 1. maí, og hetta kemur sjálvandi eisini at ávirka fóroystu fiskivinnu.

1. maí verður ES víðkað við tiggju londum. Hetta er ein stór europeisk hending, sum kemur at fáa stóra ávirkan á fóroystu fiskauftflutning. Fiskivinna kring heimin er sum heild nóg broytt síðstu árini. Saman við globaliseringini av búskapinum og handlinum er týdningurin hjá fiskivinnuni í altjóða handli bara øktur.

Londini, sum gerast limir í ES frá 1. maí 2004, eru:

Land	Mið. íbúgvær
Cyvern	0,7
Estland	1,4
Letland	2,4
Litauen	3,5
Malta	0,4
Pólland	38,6
Slovakia	5,4
Slovenia	2,0
Tjekkia	10,3
Ungarn	10,0

Londini eru ógvuliga ymisk í stødd, og tað eru tey eisini hvat fiskivinnu viðvikur. Í londum sum Malta og Cyvern hevur fiskiskapur stóran mentanarligan týdning, men millum tey nýggju límalondini eru tað bara Pólland og tey trý baltisku londini, sum hava eina fiskivinnu av týdningi. Í Póllandi arbeiða umleið 40.000 fólk í fiskivinnuni. Í Letlandi arbeiða 12.000 fólk í fiskivinnuni, í Estlandi 10.500 fólk og í Litauen 3.500 fólk.

Felags fyri Pólland og tey trý baltisku londini er, at tey øll útlyta fisk fyri storrri virði, enn tey innflyta. Størsti parturin av tí innflutta fiskinum verður virkaður og útfluttur aftur til tey rikaru ES-londini. Lága kostnaðarstøði í londunum ger tey rættiliga kappingarfør til virking av fiskavørum.

Sum ES-lond koma hesi londini sjálvandi at hava fria marknaðarlagtongd fyri allar vørur, eisini meirvirkaðar triðjalandsvørur. Tey koma at fáa beinleiðis atgongd til allar stuðulsskipanirnar í fiskivinnupolitikkunum hjá ES.

Londini hava eina høgt útbúna arbeiðsmegi við siðvenju at virka fisk, samstundis sum tey hava eitt kostnaðarstøði, sum er munandi lægri enn í fiskivinnutjóðunum fyri norðan. Haraftrat er tað nógvastaðni í hesum londunum stórt arbeiðsloysi, og týdningurin av ynskjunum um at varveita arbeiðspláss í fiskivinnuni skal als ikki undirmetast.

Eygleyðarar vænta, at trýstið á at keypa rávöruna úr Norðuratlanshavinum til virkingar í hesum nýggju ES-londunum kemur at økjast munandi í komandi árum. Felagsmarknaðarorðningurin hjá ES vil stðula undir eina slika gongd. Lond sum Noreg og Fóroyar merkja hetta í skapi av ongun tolli á rávörum, men tolli og innflutningsloftum á góðskaðum vørum.

Um hendan gongdin í ES er ein möguleiki ella ein hóttan fyri fiskivinnulondini í norðuratlantshavi, velst alt um eyguni, sum hyggja.

Støðan við uppsboðssølu av fiski

Undan páskum hevði Fiskamarknaður Fóroya tveir eykaðalfundir um uppskotíð hjá nevndini um at umskipa Fiskamarknaðin. Orsókin, til at tað vóru tveir fundir, var, at partaeigarar skuldu kunna fáa málid fult upplýst bæði skriviliga og munnliga, áðrenn endaliga støðutakan.

Uppskotíð var stutt sagt, at Fiskamarknaðurin saman við Ráfiskaseljara- og Ráfiskekeyparafelagnum settu á stovn eitt nýtt partafelag, sum skuldi standa fyri uppsboðssølu av fiski. Harvið kom sôlan í verandi partafelag at verða flutt til tað nýggja. Fiskamarknaðurin skuldi eiga 50% av partapeninginum og helvina av nevndarumboðanini hjá luttakandi felögnum. Harvið hevði nýggja felagið verið ein partur av konsernini Fiskamarknaður Fóroya, og broytingin í so máta vildi ikki verið tann stóra.

Fyrimunurin við hesum uppskoti var, at her vildi ein samlað vinna staðið aftan fyri uppsboðssølu av fiski, og hevði hon kunnad staðið saman fyri at fáa eina so effektiva sôluskipan fyri allar partar sum gjørligt. Fóroya Fiskimannafelag stóð eisini aftan fyri detta uppskot, sum felagið metti at vera til gagns fyri allar fiskimenn.

Í Fiskamarknaðinum er tað soleiðis, at umframt Hvat so? So er spurnngu: Hvat so? Her kann sigast, at hóast hesa avgerð so verður ikki alt óbroytt. Einhvør støða má fáa onkra avleidning. Tað fyrsta, sum tein tykast at vera um, er, at teir partar í vinnuni, sum hava fingið krakk, ella í hvussu er partur av teimum, fara at seta á stovn eina aðra uppsboðssølu, sum tískil kemur at vera í beinleiðis kapping við teiri verandi.

nakrar fáar stórir partaeigarar, sum eiga 75% av partapeninginum, so er eisini fitt av smáum partaeigarum, sum fyri tað mesta eru ísfiskalinuskip.

Fyri at gera eina langa sögu stutta, so settu hesir partaeigarar seg ímóti uppskotinum hjá nevndini. Tá nevndin metti tað vera óheppið við ófriði innanfelags, tók hon tað støðu at taka uppskotíð aftur, hóast hon kundi havt stemmað tað ígjøgnum við sínum meiraluta av partapeninginum.

Hvat so?

So er spurnngu: Hvat so? Her kann sigast, at hóast hesa avgerð so verður ikki alt óbroytt. Einhvør støða má fáa onkra avleidning. Tað fyrsta, sum tein tykast at vera um, er, at teir partar í vinnuni, sum hava fingið krakk, ella í hvussu er partur av teimum, fara at seta á stovn eina aðra uppsboðssølu, sum tískil kemur at vera í beinleiðis kapping við teiri verandi.

Komandi tið fer at vísa, hvat úrsliðið verður, men tað skal ikki vera ivi um, at Fóroya Fiskimannafelag avgjört tekur undir við fyrru loysnini. Men er/verður hetta gjørt ómøgu ligt, fer felagið at standa leyst at taka støðu til aðrar möguleikar.

Ein annar spurningur er so eisini støðan hjá teimum partaeigarum í verandi uppsboðssølu, sum noyddust at taka tað uppskot aftur, sum teir hildu vera frægstu loysnina á hesum øki.

Teir, ella summir av teimum, kunnu lættliga koma til ta niðurstøðu, at tað hevur onga meinung hjá teimum í framtíðini at umsita eina støðutakan hjá minniluta av partaeigarum, sum teir ikki taka undir við, og sum teir ikki trúgva uppá sum tað besta boðið uppá framtíðina hjá Fiskamarknaði Fóroya.

Teir kunnu lættliga koma til ta niðurstøðu, at nú línumskipini hava fingið sitt ígjøgnum, so mugu tað eisini vera teir, sum átaka sær ábyrgdina av framhaldandi rakstrinum av Fiskamarknaðinum.

Tað kunnu teir gera við at keypa teir partaeigarar út, sum teir reelt hava stemmað niður. Í hvussu er kunnu/eiga teir at keypa so mikið stóran

FISKISKIP TIL SØLU:

SLAG	Garna- & línumbátur	SLAG	Frysti-, Línu- og garnabátur (25.000 húkar, autoline-system)
BYGDUR	1988, Noregi – umbygdur 2000	BYGDUR	1986, Noregi – umbygdur, 1998
KLASSI	DNV +1A1, Fishing vessel	KLASSI	DNV +1A1, Fishing vessel, Ice C
TONNAGA	165 BT/61 NT	TONNAGA	296 BT/120 NT
STØDD	Loa 22.00 x Br. 7.00 x d 3.60m	STØDD	27.6 x 8.0 x 3.9m
HV.MASK.	Mitsubishi 467 HK S6A2MPTK 479, hv.umvældur 1998	HV.MASK.	Callesen Diesel, 600 HK, 427 EOT
LASTARÚM	82 cbm + 15 cbm frystirúm til agn	LASTARÚM	225 cbm – umleið 125 ts av frystum fiski
APTERING	10	APTERING	16
NAV.TÓL	Væl útgjördur á brúnni við nýtmans tólum, okkurt tól frá ár 2002	NAV.TÓL	Væl útgjördur á brúnni
PRÍSUR	7-8 mio.NOK.	PRÍSUR	13-14 mio.NOK

SLAG	Garna- & línumbátur
BYGDUR	1975, Noregi – umbygdur, sandblástur og metaliseraður 1993
KLASSI	Skipskontrollen
STØDD	29.2 x 7.5m
HV.MASK.	Wichmann, 500 HK 4ACA – hjálpmaskínir (2) frá 1993 og 1997
LASTARÚM	140 cbm frystilast
APTERING	12
NAV.TÓL	Væl útgjördur á brúnni
PRÍSUR	6-7 mio.NOK.

SLAG	Ferskfiskatrolari vð 3 spölum
BYGDUR	1998, Spania
TONNAGA	510 GT
STØDD	33.0 x 10.0 x 6.3 m
HV.MASK.	Caterpillar, 1998 HK
LASTARÚM	300 cbm.
APTERING	14
NAV.TÓL	Væl útgjördur á brúnni
PRÍSUR	GBP 1.5 mio.

Áhugaði biðjast venda sær til okkum fyrir at fáa meira at vita um skipini, upplýsingar, klassi, myndir við meira.

Vit hava annars stórt úrvæl av skipum til sólu í øllum stöddum og av øllum slag.

Niels Finsensgøta 23 – Box 1252 – 100 Tórshavn – tlf. 35 85 31 – fax. 35 85 30
e-mail: torship@post.olivant.fo – www.torship.com

"Jógván S" málið farið undir heilt

Teir avgerandi spurningarnir í "Jógván S" málínunum ikki nevndir.

Sum vit greiddu frá í seinasta blaði er "Jógván S" málið eitt sera gott dömi av mongum um ta rættarfatan, sum er galldandi í politisku skipanini í Føroyum. Nú er dómurin endaligur, og tí standa hesar viðmerkingar við.

Ikki minst lýsir hetta mál munin millum "serføroyska" rættarfatan og ta rættarfatan, sum annars er galldandi í ríkinum umboðað av donsku rættarskipanini.

Ein fær sveittan fram bert við at hugsa um, at rættarmálini kundu verið yvirtikin mál, har føroyskir myndugleikar høvdu sett "sinar" lögfrøðingar sum dómarar.

Brot á stýrisskipanarlóginna Høvuðsmálið í hesi sak er, at lögtingið legði seg út í ein fyrisitingarligan spurning. Hetta er í strið við eina grundreglu í einum fólkaraði, sum ásetur, at skott skal vera í millum löggevandi vald og útinnandi vald. Landsstýrismádurin í fiskivinnumálum varð trýstur til at gera seg inn á grundleggjandi rættindi hjá borgara, hóast tað longu tá var púra greitt, at hetta var ólögligt.

At tilsøgn frá einum myndugleika til ein borgara er bindandi varð longu staðfest í landsstýrinum í 1995, so her var als ikki neyðugt við nøkrum rættarmáli.

Men tá nú ein greiður dómur liggar á bordinum, so átti tað at verið upplagt at havt eitt kjak um, hvussu tað kann bera til, at slikt kann henda. Og um tað kann vera í lagi, at borgarar ferð eftir ferðmugu fara til dómstólarar fyri at fáa viðhald í púra uppløgdum málum.

Einki orðaskifti Onki orðaskifti hefur verið um hetta mál. Politikkarar vilja ikki nerta spurningin, tí hetta kemur aftur á teir sjálvar. Teir hava stórt sæð allir ábyrgdina av hesi stóðu. Teir hava vassað so langt út, at her slepst ikki inn aftur.

Sama stóðan er galldandi viðvíkjandi "fjórðu statsmaktini". Hon hefur havt kikaran fyri blinda eygað í tiltakandi rættarloysinum í samfelagnum, og má nú eisini lata standa til.

Hetta sæst ikki minst í viðgerðini, sum hetta mál-

"Jógván S" málið er enn eitt dömi um ta rættarfatan, sum er almenni politikkurin í Føroyum. Tað nýggja er tó, at her er landsstýrimádur hóttur av tingmeiriluta at fremja rættarbrot móti borgarum, eisini fiskimónnum, sum mistu teirra arbeidi.

Málið er longu begrivið av politikkarum og fjølmíðlum, so nú bíða vit bert eftir tí næsta rættarbrotinum, sum bert ein dansk rættarskipan kann bjarga okkum frá.

ið hefur fingið av pressuni, har vanliga mannagongdin við bert at endurgeva sjónarmið uttan at viðgera tey, hefur verið nýtt, og tað gerst borgarin í hvussu er ikki klókari av.

Ein fyrrverandi limur í landsstýrismálanevndini mælti í útvarpinum til at taka nevndina av, og lata lögtingsins umboðsmann yvirtaka arbeidsøkið hjá nevndini. Hetta má sigast at vera eitt sera lættisoppakent uppskot. Tí einki er galið við skipanin at hava eina landsstýrismálanevnd, men heldur er galið við sjálvari manningini av hesi nevnd.

Tað kundi verið sera áhugavert at kanna virksemi hjá landsstýrismálanevndini, og hetta hava vit eisini gjort. Men tað er neyvan politiskur áhugi fyri hesum, tí hetta vil eisini falla aftur á teir politikkarar, sum hava gjort sær dælt av teirri "lögfrøði", sum er nýtt her, og sum í høvuðsheitum er grundað á at geva nevndini ta niðurstóðu, sum hon hefur bruk fyri, utan mun til um lögfrøðiligt grundarlag var fyri hesum ella ikki.

Jákup Mikkelsen hevði í hvussu er rætt í tí, at samanblanding av lögfrøði og politikki er ein "verri vellingur". Men

hvørki hann ella nakar annar gera nakað við tað.

Dimmalætting inhabil

Tað er eisini sera avdúkandi, at Dimmalætting hefur nýtt fleiri greinar og ennta oddagreinar at bera í bøtuflaka fyri lögfrøðina í nevndini. Av orsökum, sum vit ikki her skulu koma inn á her, hevði Dimmalætting staðið seg best við at tagt jüst í hesum spurningi.

Vestergaard: Gjørði bæði rætt og skeiwt! Tann mest avdúkandi samrøðan í hesum málið var við Jacob Vestergaard.

Hann var tann, sum tók loyið aftur frá "Jógván S". Hann kom við tí áhuga-verda sjónarmiðinum, at hann hevði handlað rætt politiskt – men skeiwt umsitingarliga. Hetta má sigast at vera eitt margháttligt sjónarmið, men sum annars eisini lýsir rættarfatanina í politikkinum.

Antin handlar ein rætt ella skeiwt. Man kann ikki gera bæði. Men tað

hevði hann staðið fastur og sagt, at "Eg verji borgaran. Fellið meg so um tit vilja", so kundi Vestergaard staðið sum ein maður í dag, og kundi kanska havt eina framtíð í politikki sum maður við hugburði.

Hvør skal gjalda rokningina?

Tað er eisini sigandi, at eingin hefur spurninginum, hvør ið skal gjalda rokningina fyri rættarbrotið, sum er framt móti "Jógván S". Um tað skal vera landsstýrismádurin, sum framdi eitt greitt rættarbrot, ella tað skulu vera teir tingmenn, sum í strið við meginreglurnar í einum rættarsamfelag, trýstu landsstýrismannin at gera tað. Ella tað skal verða skattaborgarin!

Skal aftur kávast útyvir rættarbrot?

Hetta førir tankarnar aftur til eitt annað mál av sama slagi, nevniliða flutningin av persónsupplýsingum, har grundarlagið fyri avgerðini var, at siðvenjan í einum rættarsamfelag hevði minni týdning enn politiski viljin. Tað er nevniliða henda siðvenjan, sum er avgerandi fyri, um vit hava eitt rættarsamfelag ella ikki.

Í hesum máli var eisini talan um eina heilt greiða

Her er eisini eitt rættar-mál, har dómurin kundi verið sera áhugaverdur viðvíkjandi rættarstøðuni hjá borgarum. Ein slíkur hevði givið svar uppá, hvat ið var rætt ella skeiwt í hesum máli. Um ikki varð bíðað eftir dómi, kundi stig verið tikið til at fáa eina óhefta meting av kunngerðini. Og var hon ikki borðbar kundi hon verið tikan aftur.

Ístaðin verður uppskot lagt fram um eina lógarbroyting, sum kantska/helst/als ikki er neyðug. Og sum í hvussu er ikki avklárar tann spurningin, um embætisførsluna hjá landsstýrismanninum í hesum máli.

Hetta minnir ikki sört um eygleiðaramálið, har eitt samt ting á sama hátt royndi at káva út yvir eitt greitt rættarbrot hjá landsstýrismanni, sum var framt móti einum sjúkum fiskimanni.

Hesir spurningar verða als ikki nevndir og enn minni viðgjordir.

Nýggj samgonga ella ikki: Spurningurin er, um nakað er broytt.

tilsøgn frá myndugleika á økinum, sum við eini sera ivasamari kunngerð við afturvirkandi gildi, hevur gjort tilsøgnina meira ella minni virðisleysa.

Klaksvíkar Sjúkrahús
FO-700 Klaksvík

Yvirportørur/Portørur

Tvey stórv, eitt sum yvirportørur og eitt sum portørur, eru leys at seta 1. juni 2004.

Portørdeildin

Starvsøkið er Klaksvíkar Sjúkrahús og Norðoya Røktarheim. Teir 7-8 portørarnir á deildini, arbeida í fastari vaktarskipan. Tríggir sjúkrabilar hoyra til deildina.

Krøv til umsøkjaran:

Til bæði stórvini krevst ambulansu/portørútbúgning, "stóra koyrikortið" og arbeidsroyndir innan øki, ella frá liknandi starvsøki. Hartil skal yvirportørurin hava leiðsluroyndir.

Neyðug upplæring fer fram og innanhysis útbúgvinging verður regluliga dagförd smb. krøvum.

Løn og setunartreytir sambært sáttmála millum Figgjarmálaráðið og Havnar Arbeidsmannafelag.

Nærri upplýsingar um stórvini fáast við at venda sær til umsjónarmannin.

Umsókn við avriti av prógyum v.m. verður at senda til:

Klaksvíkar Sjúkrahús
Umsjónarmaðurin
FO-700 Klaksvík

Umsóknarfrest: 30. apríl 2004.

Tíðindaskriv frá Føroya Handilsskúla
á Kambsdali:

Føroysk miðnáms- útbúgving á netið

Vælumtókta FHS-útbúgvingin verður nú, sum hin fyrsta føroyska miðnámsútbúgvingin, bjóða út sum fjarlestur. Tað er Føroya Handilsskúli á Kambsdali, sum hevur tikið stig til verkætlana, ið Amerada Hess og BP-Amoco hava stuðlað fíggjarlíga.

Tey, sum áður hava verið foraði í at taka eina miðnámsútbúgving ella partar av einari, hava nú fangið ein nýggjan möguleika.

Komandi skúlaár fer Føroya Handilsskúlin á Kambsdali nevniliða at bjóða FHS stakgreinir sum fjarlestur. Ætlanin er at bjóða fýra ella fimm lærgreinir út um árið, og harvið skapa möguleika at taka fulla FHS útbúgving sum fjarlestur eftir tveimur árum.

Higartil hava Amerada Hess og BP Amoco veitt fíggjarlígan stuðul til verkætlana, og hevur hetta gjort tað möguligt at fara í gongd eftir summarsteðgin.

Miðnámsskúli til øll

Við verkætlani hava øll ein veruligan möguleika at taka eina føroyska miðnámsútbúgving. Ætlanin er at rækka einum málbólki í føroyska samfelagnum, sum í dag ikki hevur góðar möguleikar at koma á miðnámsskúla.

Hetta kunnu t.d. vera fólk á útoyggj ella fólk, sum, vegna arbeiðstøður ella sosialar og fysiskar umstøður, ikki hava möguleika at fara á miðnámskúla.

Eisini er hetta ein góður möguleiki hjá handils- og skrivstovulærlingum, sum ikki hava FHS frammanundan, at taka kravdu lærugreinirnar. Hetta kunnu t.d. vera lærlingar við øðrum miðnámsútbúgvingum ella 10. flokki.

FHS vælegnað

FHS er ein 1 ára miðnámsútbúgving, sum er grundarlagið undir eini 2 ára handilsgymnasialari útbúgving. FHS útbúgvingin er somuleiðis ástøðilígiur partur av handils- ella skrivstovulærar. T.v.s. at eftir eitt lokið FHS prógv kanst tú fara í lær, fara viðari á HH ella steðga á og framvegis hava eina fórelkagevandi útbúgving.

FHS hevur somuleiðis lærugreinir, sum eru við komandi fyrir nögvvar ymiskar málbólkar í samfelagnum. T.d. **Virkisbúskap**, ið fyrst og fremst snýr seg um bókhald og roknaskap, **Marknaðarforslu**, sum er um sølu og tænastu og **Kunningartókni**. Harafturat eru meiri almennar lærugreinir sum **Enskt**, **Førøyskt**, **Støddfrøði** og **Samfélagslæra**.

Fjarlesturin verður fyriskipaður sum stakgreinalestur. T.v.s., at næmingar skulu til próvtøku í øllum lærugreinum. Hetta gevur möguleikar fyrir at tillaga samløða útbúgvingarskeiðið og valið av lærugreinum hjá hvørjum einstökum eftir tørvi.

Nýggjar leiðir

Fjarlestur er í stórari menning og útbúgvingartilboðini floyma yvir okkum. Skúlin metir tað hava týdning, at eisini hesin útbúgvingarmöguleiki verður mentur í Føroyum, so føroyingar eru fórir fyrir at veita føroyingum útbúgving við fjarlestri. Við hesi verkætlana vónar Føroya Handilsskúli at menna hendan förelíka.

Treytin fyrir upptøku er nøktandi 9./10. floks-prógv. Tað er ein fyrimunur at hava viðkomandi starvsroyndir og kunnleika til teld.

Umsóknarbløð og nærrí kunning fáast við at venda sær til Føroya Handilsskúla á Kambsdali á tlf. 444900 ella fh@kambsdal.olivant.fo, og á heimasíðu skúlans, sum er www.fh.fo. Umsóknarfrestin er 4. juni 2004.

Grónlandstíðindi

frá Kára við Stein

Tann 7. apríl voru minus 10,1 stig og stilli. "Sattuaq II" var og landaði, og teir høvdu 23 tons av livandi krabba, sum teir hava drigið á 1.900 teinum. Tað gevur 11,9 kg pr.tein, so tað er ófört fiskari. "Sattuaq II" fór nýggjan túr sama dag. "Polar Timmjarmiut" kom eisini inn hendar dagin. Teir høvdu gott 400 tons inni, og har var alt fult, so fyrir at fáa pláss komu teir inn at leggja nakað upp. Teir skuldu annars til Nuuk at landa tann 13. apríl. Teir fóru út aftur um kvøldið.

Rækjuvirkið her í Sisimiut gavst annars at taka ímóti rækjum fyrir páskir, men opnaði aftur annan páskadag. Teir smærru trolararnir hava fangið nögv, men tað eru smáar rækjur, teir fáa.

Fyrsta páskadag voru minus 9,2 stig og stilli. Hendar vikan hevur verið góð við sólskini hvønn dag. Eg tosaði við teir á skeljabátinum "Louise L", sum roynir eftir skeljum suðuri við Nuuk, men tað er ikki tað stóra, sum kemur burturúr. Teir skuldu inn at landa týsdagin, og síðani skuldu teir á skipasmiðju, og har er nokk at gera við skipið, sum ikki hevur verið til sýn í trý ár.

Eg frætti frá "Arctic Viking", at teir sigldu inn til Bay Roberts við fullari last – 470 tonsum. Teir hava fiskað í 38 dagar, og fyrra lastin hjá tóum vág 435 tons, so tað eru góð

"Thea" liggur og bíðar eftir landingartórn. Teir hava fulla last av ísaðum rækjum.

900 tons, sum teir hava fiskað í minni enn triggjar mánaðir. Tað kann ikki sigast annað enn, at tað er brúkiligt fiskarí, eftersum veðrið hevur verið so vánaligt har yviri. Ein tók til, at tað var so illa sjógvad, at aldani vitsti ikki, hvønn veg hon skuldi bróta. Fyri ta fyrru lastina av ráðum rækjum fingu teir tvær krónur meira pr. kg, enn tá teir voru undir fóroyiskum flaggi. Hetta hava fóroyisku trolararnir grenjað um í áravís, men eingin hevur tikið tað fylt og sagt, at tað bara var reyp ella norskar ella íslendskar krónur, talan var um, men nú hava teir tað svart uppá hvítt.

Annars hevur einki annað fóroyiskt skip verið á Flemich Cap hesa tíðina. "Høgafossur" hevur verið har einar 2-3 vikur, men annars eru bert íslendingar og 3 norðmenn og einir 12 aðrir, sum eru

undir baltiskum flaggi við íslendingum á brúnni.

yvirhovur smáar rækjur, sum teir fáa.

14. apríl, sum jú er summarmáladagur í Føroyum, voru -7,3 stig og lands-synningur sunnan í ættini. "Lómur" landaði í Illulisat, teir høvdu um 90 tons inni. "Sattuaq I" legði knapt 18 tons av krabba upp dagin fyrir, og í dag landaði "Helene L" knapt 27 tons. Teir hava drigið 4.142 teinar, og tað gevur 6,4 kg pr.tein í miðal. Teir fóru út aftur í dag; teir skulu á royndarveiði suðuri við Julianeháb og Narsaq, og sum eg skilti, var meinингin, at teir skuldu byrja suðuri í Breiðafjørði. Hendar sama dag lá "Polar Amaroq" úr Nuuk og landaði, teir lögdu eitt sindur upp vegna plásstrot. Teir skulu inn til Nuuk at landa og skifta fólk í næstu viku. Annars fáa smáu bátarnir nögva rækju, men tað er

Tann 15. apríl voru minus 7,3 stig og lot av suðri. "Nanok Trawl" kom inn at landa, og teir hava gott 420 tons inni. Teir skuldu út aftur dagin eftir. "Sattuaq II" kom eisini inn at landa, og teir høvdu knapt 31 tons av krabba inni. Teir hava fiskað í 5 døgn og hava drigið 2.942 teinar, sum gevur 10,5 kg pr.tein, og tað má sigast at vera ófört fiskari. "Polar Timmjarmiut" kom eisini inn; teir komu eftir nakað av pakningi. Teir hava landað um 350 tons í Nuuk. "Sermeersut" hevur verið fyrir triðju ferð inni í Manitsok og landað. Teir hava gjort triggjar túrar í 53 dagar og hava landað gott og væl 1.000 tons.

Listaframsýning í miðbýnum í Havn

Jógvan Asbjørn Skaale hevur, tann 15. apríl, latið upp listaframsýning í Snarskvini.

Í gamla posthúsini í miðbýnum í Havn, har Snarskivan, ið er kundadiskurin hjá Tórshavnar kommunu og avgreiðslan hjá Postverki Føroya halda til, er torg, sum er væl egað til framsýningar ar ymiskum slag.

Mentamáladeildin í Tórshavnar kommunu skipar regluliga fyrir listaframsýningum á torginum, og komandi vikurnar verður tað listamaðurin Jógvan Asbjørn Skaale, ið fer at myndprýða hvítmálaðu veggir-

nar í forhøllini.

Jógvan Asbjørn er ógvu-liga virkin listamálarí, og hevur hann havt fleiri framsýningar seinastu árin, tí umstøðurnar at

Komandi vikurnar verður tað listamaðurin Jógvan Asbjørn Skaale, ið fer at myndprýða hvítmálaðu veggirnar í Snarskvini.

Á framsýningini í Snarskvini eru um 20 olju-málningar og oljupastell, sum Jógvan Asbjørn hevur málod og teknað seinastu tvey árin. Myndevni- ni eru okkum ikki ókend: konufólk og landslög í sterku, litføgrum strokum. Allar myndirnar eru til sølu.

Framsýningin heldur fram til 26. mai, og høví er at siggja listaverkini, tá ið opíð er í Snarskvini, mánadag - friggjadag kl. 9-16, tó hósdag kl. 9-18.

Á heimasiðu býráðsins: www.torshavn.fo ber til at siggja listaverkini.

Flýggjanin úr Noregi í 1940

Tá ein fæst við skriving fæst ofta íblástur frá eini skriving til at fara í holt við at skriva eina aðra sögu. Seinasta heyst hóvdu vit eina drúgva samrøðu við tann nú 98 ára gamla Eliesar Sørensen, sum er ættaður av Kirkju.

Hann greiddi m.a. frá tíðini, tá hann sigldi við "Juvel", sum var eitt av teamum skipunum, sum rýmdi úr Noregi í 1940, tá landið varð hersett. Eliesar hevði fingið heiðursbræv fyrir hesa sigling frá norska konginum.

Hetta skapti áhugan fyrir at fáa til vega tilfar um hendar partin av norsk/føroysku söguni.

Nógv er ikki gjort burtur úr hesi sögu, tó undantíkið tí, at Helgi Jacobsen, journalistur, í 1989

gjørði eina sjónvarps-sendirøð um hesar hendingar. Sendirøðin varð í trimum þortum, og varð víst í Sjónvarpi Føroya.

Av skriviligum tilfari, sum finst, er fyrst og fremst bókin Amatørkonsul, sum Niels Ihlen hevur skrivað. Hann var ein av norðmonnum, sum komu til Føroyar sum flóttarfólk, og sum búsettist her. Hann gjordi hjálparmaður, og seinni svágur hjá norska konsulnum í Føroyum, Thor-

steini Petersen. Hann greidið frá nógum áhuga-verdum í hesum sambandi.

Asbjørn Hildremyr, sum kom til Føroya sum smádrongur í 1940, hevur skrivað bókina "Landet mellum Hav og Himmel", har hann m.a. greiðir frá, hvussu hann upplivdi hesa tíðina og frá ferð, hann seinni gjørði til Føroya.

Vit hava tó roynt at fáa uppruna tilfar, sum kann vera eitt ískoyti til tað,

sum longu er alment. Her er fyrst og fremst talan um bandupptøku av Esther Støylen Isaksen, sum kom til Føroyar sum 20 ára gomul við "Juvel", og sum giftist og búsettist her. Tað eydnadist bróðurdóttir hennara - Olga Støylen Runde - at fáa hana at greiða frá sínu sögu bert fáar mánaðir, áðrenn hon doydi, og er henda áhugaverda frásøgn eitt áhugavert íkast til hesa sögu.

Naena Danielsen, sum

er kend av okkara lesarum, hevur skrivað niður söguna hjá svági sínum Toralf Gjerstad, sum giftist við systir hennara Monu, og er hetta ikki minni áhugavert og spennandi. Hansara ferð til Føroya byrjaði nevnilla við Suðurpolin. Hendan frásøgnin kemur í komandi blað.

Vit hava eisini tosað við folk í Føroyum, sum hava tilknýti til hesa sögu. Ein av hesum er

Rannvá Hansen úr Klaks-

vík, sum serliga kom at hava samband við Eriksen beiggjarnar og hevur tað framvegis. Hon luttók eisini í umrøddu sendirøðini hjá Helga Jacobsen.

Í dag hava vit fyrra part av frásøgnini um norðmenn í Føroyum undir krígnum. Høvuðssøgan í dag er frásøgnin frá Esther Støylen Isaksen, og frásagnir úr bókinu Amatørkonsul, sum hava við "Juvel" at gera.

Hava lesrar annað tilfar vilja vit fegin frætta.

At taka úr blaðnum

Síðurnar 9,
10, 15 og 16
kunnu takast
úr blaðnum

Eliesar Sørensen, sum nú er 98 ára gamal, sigldi við "Juvel".

Heiðursbrævið sum Eliesar fekk frá Hákuni kongi.

Ervik brøðurnir:
Sitandi fv.: Karl, Alv og
Rasmus. Standandi: Kjell,
Sverre, Odd og Per. Allir
fóru til Føroyar utan
Sverre, sum var verandi
eftir í Noregi.

Jógvan Segl var
varakonsul, og tók
ímóti flóttafólk
unum í Klaksvík.

Flóttafólk í 1940

Noreg og Føroyar hava havt nögv til felags gjøgnum tíðirnar. Vit fara at royna at lýsa ein part av hesi felagssøgu, nevniliga tá Føroyar gjørdust friðskjól hjá norðmonnum, sum rýmdu undan tyskarum undir 2. heimsbardaga.

Tað eru helst ikki oll sum eru greið yvir, at vit í Føroyum hava havt okkara flóttarfólk. Hetta var í 1940, tá norðmenn flýggjaðu til Føroyar undan tysku hersetingini. Danmark og Noreg vórðu hersett 9. apríl. Meðan Danmark gav seg yvir alt fyri eitt, royndu norðmenn at gera móttstóðu móti figgindanum. Henda móttstóðan varð skjótt niðurbard. Og tá var bert eitt at gera hjá teimum, sum ikki vildu geva seg undir týskt vald, og tað var at stinga av. Hetta gjørdu nögv, og summi komu sum sagt til Føroyar.

Vit fara at lýsa hetta mál eitt sindur við tilfari frá teirri tíðini.

Høvuðskeldan til hesa lýsing er ein bandupptøka við eini frágreiðing, sum Esther Støylen Isaksen gav bróðurdóttir síni – Olgu Støylen Runde – í 2000, stutta tið áðrenn hon doydi.

Sum greitt frá komu Esther og beiggi hennara Wilhelm til Føroyar við "Juvel", og hava vit eina serstaka frágreiðing um hetta skipið. Men við "Juvel" komu 25 norðmenn til Klaksvíkar. Millum hesi var eitt 9 mánaðar gamalt barn og eitt ungtr par, Kjell og Lisa Rørvik, sum skundaði sær at giftast, áðrenn tey fóru til Føroyar, og sum ikki sluppu í brúðarsong fyrr enn í Klaksvík! Meira verður um tey í komandi blað.

Esther kom sum sagt saman við beiggja sínum Wilhelm, sum var rýmdur av skúlanum, hann gekk á, tí vandi var nevniliga fyri, at hann annars varð innkallaður til týska her-tænastu, og tað vildi hann undir ongum umstóðum útsetast fyri.

Esther var 20 ára gomul, og hevði júst fingið pláss at læra til sjúkrasystir hjá Reyða Krossi í Bergen.

Avgerðin um at fara við varð tikið eftir nokrum fáum tínum. Hetta var ikki smávegis avgerð. Tey komu nevniliga ikki at frætta nakað sum helst frá sínum nærmastu tey næstu fimm árin.

Esther greiðir soleiðis frá:

Mor og far likte ikke så godt, at jeg skulle gå til Røde Kors at lære til sygeplejerske i Bergen, når det nu var krig. Dette var et ganske stort problem for mig.

Wilhelm bror min var rømt fra Trondheim Tekniske Høgskole, efter at krigen var begyndt i Norge i 1940. Vi hadde ham boende i nogle dage, og vi gemte ham så godt vi kunne.

Men så fik vi beskjed om, at "Juvel", en båt som vi kendte nokk så godt, skulle til Færøyane. Båten var lasta med 50 tons engelsk ammunition. Far sagde på en gang, at Wil-

helm skulle komme med. Og så sagde jeg til mor og far, at eg skulle reise sammen med bror min, for eg vilde ikke, at han skulle rejse alene i vor familie. Så var vi enige om det, og vi gik over Hvamsøya over fjellet "til gongu" over dalen, som vi kalder det, på den anden side af øya, hvor båten lå. Der gik vi ned i naustet til Jørgen Ervik. Der var en liten båt, som førte os ombord i den store båten, som var "Juvel". Jonas Kragset, han havde fået bombet huset sitt i Ålesund, kom også sørover med sin familie, og vi ventet lidt på honum. Så tog vi afsted og vi blev ordnet nedunder, så folk ikke skulle sjá, at der var passagerer ombord.

Far kom roende i en liten båd med proviant og tøjet vårt, som vi skulle have med. Vi passagerer blev placeret der framme, og mandskabet med deres familier var placeret bak i skibet.

Skipið var løft við sprengievni. Som sagt var skibet lastet med ammunition. Dette var stablet bak køjene, så køjene var lidt små. Vi fik strenge ordrer til, at vi måtte ikke røre ved det, som var stablet ved køjene. Jeg og Wilhelm fik en køj at dele, og andre måtte også deles om deres køjer. Så kom de fra mandskabet af og til ned til os. De opmuntra os og gav os vand og sådant. Per Ervik var ganske opmuntrende. Han havde en gammel grammofon, som han satte på bordet, og så satte han plater på, som eks. "Ned i dalen.. der hvor elven gör en bue". Og denne plate spilte han hver gang han kom ned.

Møttu týskum herskipi
Vi for ut gennem Stor-fjorden, og da vi kom midt ut for Stat, møtte vi en tysk destroyer, men skipperen var så fornuf-tig, at han sejlede lige imod solstrålen, som gik like ned i havet, så destroyeren så os ikke så godt. Og da stakk han nordover. To mand stod og ordna med garn og redskap på dækket, så det

Jonas og Oline Kragset. Jonas fór til prestin við Lisu og Kjell at fáa tey gift í ein skund. Hann var annars handilsmaður; og hann arbeiddi alla tíðina í Klaksvík hjá "Kal" – J. Michael Jacobsen.

Hetta vóru börnini hjá Kragset, Annfrid, Helge og Herborg. Tey vóru tá 14, 12 og 16 ára gomul.

så ud som vi skulle nordover på fiskeri, og destroyeren for i fuld fart forbi os. Vi sejlte ganske langt nordover, og da stak Rasmus (Ervik, skiparin) til sjøs. Da fik vi vinden mitt på siden, så det var en fryktelig rulning. Men vi lå i køya alle sammen. Vi hadde ikke nogen nød, men det var tungt. Vi svingede nordover mot Island, men bestemte så at tage til Færøyane. Det var kjent, at engelskmennene var kommet til Færøyane. Da vi var kommet næsten til Færøyane, møtte vi en liten færøsk båt, som lå der og fiska. Så rápte skipperen til den færøske båten, om der var nogen minelegning nogen steds. Nei, der var fri passage ind til Klaksvík.

Vi fik ikke lov til at gå på land med det samme. Vi lå lidt ved kaja, men da måtte vi gå til vicekonsulen, som het Jógvan Segl, og han sagde, at vi kunne ikke komme i land før der hadde været en lægeundersøgelse. Han havde med en lærer – Hákon Djurhuus. Han talte efter, hvor mange som var ombord og spurte hvem, som hadde lyst til at gå på land. Det hadde de fleste, men mændene ville gerne arbejde ombord. Hákon Djurhuus havde som arbejd at skaffe os alle logi.

Vi skulle alle kontrolleres, så vi måtte vente til lægen kom ombord. Han tog os ind i sjukelugaren og undersøgte os grundigt – en for en, og det var helst lungerne, han undersøgte og om vi var forkølt eller fejlet noget andet. Han havde så meget at gøre, da der var trengsel ved kajerne af fiskebåter.

Vi måtte vente ombord til næste dag. Og stuerten

Jens Sofus og Esther sum yngri.

Hendan myndin er tikan í 1993. Fremst sita Esther og Jens Sofus. Børnini eru frá vinstru: Jens, Anna, Sára, Magnus, Ida og Ása.

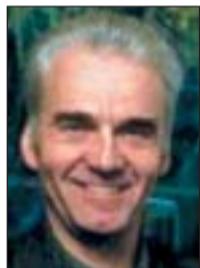
Kronikk

Bronglað orðaskifti um korallir?

Vit hava fingið loyvi frá Kjartani Hoydal at endurprenta hansara viðkomandi sjónarmið um korallir, sum hava staðið í Fregnunum.

Í fleiri ár hevur stórar áhugi verið fyrir lagnuni hjá koralldýrunum í tropunum, sum byggja sker og oyggjar. Hesi korallriv eru lívsgrundarlagið hjá umleið 500 mió. fólkum. Tey eru ávarliga hót av broytingum í veðurlagnum. Vaksandi hitin í sjónum hottar við at týna tey. Fiskiskapur og dálking eru eisini hottanir. Hesi riv, sum tað hevur tikið ártúsund at byggja, kunnu sostatt hvørvu og við tí lívsgrundarlagið hjá nógum fólk.

Heilt órvísi er vil koralldýrum í koldum sjógví. Vanligasta koralldýrið í Norðuratlantshavi byggir ikki riv og er mest á djúpri vatni. Fiskiskapur kann oyða partar av hesum djórum, men stöðan og týdingurin kann ikki samanberast við stöðuna í tropunum.

Kjartan Hoydal
kjartan@fregnir.fo

Í farnu viku komu korallir á breddan í feroyskum fjølmiðlum eftir at meiri enn 1100 leiðandi havlivfrøðingar úr 69 londum høvdvú víst á hottanina móti korallrivunum í heimshøvunum.

Føroyar fiskiflotin hevur ansað ov illa eftir hjallinum á sjónum. Korallrivini við Føroyar verða ofrað fyrir lótvinnung, og tað kann koma fiskivinnuni aftur um brekku, sigur leiðarin á BIOFAR, Jan Sørensen.

Føroyar myndugleikar mugu friða korallkini fyrir trolveiðu, tí talan er um vakstrarmöguleikar hjá fleiri fiskaslögum, sigur Kári Thomesen, Nevdarlimur í FNU, Føroya Náttúru- og Umhvørvisverndarfelag.

Fyrst er at sige, at korallivini í tropunum eru eitt, koralldýr á djúpum vatni undir Føroyum nakað annað. Tað, sum teir 1100 havlivfrøðingarnir úr 69 londunum vístu á, var hottanin móti teimum rivbyggjandi koralldýrunum

í heitum, tropiskum sjógví, í Karibiska, Indiska og Kyrrahavinum. Hesi riv eru ávarliga hót av veðurlagsbroytingum, tí tey eru sera viðkvom við hitan í sjónum og flest liva í sjógví, sum í hita er á markinum til tað tey tola. Hesi riv hava bygt oyggjar og veita lívsgrundarlag fyrir umleið 500 mió. fólkum.

Tað hugtakandi við hesum korallum er, at tey gjøgnum ártúsund og oldir hava bygt riv og oyggjar í heitum sjógví upp frá botni móti ljósinum, tí hesi dýr kunnu ikki liva djúpum vatni, tær krevja ljós tí tær liva í felag saman við smátarum. Summi av hesum rivum eru yvir 400.000 ára gomul. Góðar grundir eru sostatt hjá havlivfrøðingunum at vísa at vandan við veðurlagsbroytingum í hesum sambandi. Harafrat hotta broytingarnar livimøguleikarnar hjá nógum fólkum og oyggjalendum í ymsum pörtum av heimnum.

Fiskimenn hava vita um korallir undir Føroyum síðani fiskiskapur á djúpri vatni byrjaði. Seinastu árini hevur verið vaksandi áhugi fyrir at fáa at vita, hvar hesar korallir eru og fitt av rannsóknunum eru gjørdar, har fest er á blað, hvar fiskimenn hava fingið korallir, ella korallir eru kannaðar beinleidis við ymiskum reiðskapi og sjókaga. Millumlandastovnurin ICES hevur savnað hetta tilfar saman og gjort kort, sum vísa hvar korallir

finnast í Norðurhøvum. Vanligasta slagid er koralldýrið, Lophelia pertusa.

Hetta slag kemur oftast fyrir í runnalíkum trunkum 5-10 metrar til viddar á bleytum botni. Trunkarnir kunnu finna saman og skapa riv. Á Sularivinum í Noregi eru leividirnar av kalkgreinunum, sum koralldýri, margføtlurnar, liva í 35 m høgar. Djórini liva við at sila lívrannið evni úr sjónum og trívast tí best har, sum harður streymur er. Litið er granskað um djóralivið rundan um hesar korallrunnar, og um teir hava týdning fyrir tey týðandi fiskaslögin undir Føroyum. Hinvegin hava útróðarmenn fyrr víst á, at tað hevur týdning, at alt ikki verða slættæd niður á havbotninum. Fiskur krevur lívd og verju. Hetta hevur verið ført fram sum grundgeving fyrir onkra av teimum økisfriðingum, sum eru í gildi undir Føroyum.

Semja er um, at tað er trolfiskiskapur, sum nervar hesar korallrunnar mest. Húkur hevur minni árin. Norðmenn hava ógyvliga víðar leiðir við Lophelia pertusa. Teir hava friðað nakrar leiðir fyrir trolfiskiskap, men ikki fyrir húki. Hetta er ikki friðing burturav, men bert fyrir tí reiðskapi, sum verður hildin at hava störstu ávirkan. Økisfriðingarskipanin undir Føroyum hóskar sera væl til at leggja burtur av óki, sum virði er í at varðveita óskalað – um politiskt ynski er um tað og saklig

ar grundir eru fyrir tí.

Tað er skeiwt at knýta stöðuna hjá koralldýrum í koldum sjógví saman við hottanina móti koralldýrunum í tropiskum sjógví. Hetta gevur eina bronglada og avlagaða mynd av týdninginum, og er eitt dømi um royndir at friða – og við tí leggja lunnar undir at forða samfelogunum í Norðurhøvum at gagnnýta sjógvín.

Vit hava sæð tað fyrr. Valt verður burtur úr eitt djóraslag, sum fangar hugan hjá fólk. Kópur, hvalur, skjaldbøka o.o. Krøvera sett um at hesi serligu djóraslög mugu friðast. Í ti liggar at fólk hava tað fatan, at hesi djóraslög hava eitt serligt virði, fram um onnur djóraslög. Elligomlu korallrivini í heitum sjógví hugtaka. Hetta verður ført yvir á teir meira gerandiskendu korallrunnar í Norðurhøvum – við teirri avleiðing, at forðingar vera settar fyrir at gagnnýta okkara týdningarmesta náttúrutilfeingi, sjógvín.

Hesi krøvera koma frá londum, sum gjøgnum oldir hava bygt upp sitt ríkidomi við at gagnnýta sína náttúru. Fyrst við at rudda landið fyrir aldagamlan skóg. Síðani velta burtur tær vistskipanir, sum voru og seta landbúnað í stadi. Lítill og eingin upprunanáttúra er eftir í evropeiskum londum. Upprunanátturu finna vit í dag fyrst og fremst í havinum og í menningarlondum. Tey ríku londini, sum onga upprunanáttúru hava eftir, krevja

meira og meira, at mennigarlondini ikki skulu nema við teirra frumskógor og -lendi, og at tey samfelög, sum liva við sjógvín, skulu gevast við tí, ella í hvussu so er góðtaka, at við óki verða friðað, og ávis djóraslög ikki gagnnýtt.

Lond sum Føroyar, sum eru so bundin av náttúrutilfeinginum í havinum, hava allan áhuga í at fara væl um tilfeingið og at tryggja, at tað verður gagnnýtt burðardygjt og varandi til frama fyrir tey, sum liva í dag og komandi áettarlið. Hetta reisir nógvar spurningar, sum ikki altið eru líka lættir at finna semjur um, men lagnan hjá koralldýrum undir Føroyum átti ikki at verið ovarliga á listanum.

Tí tað steðgar ikki her. Umhvørviskonvensjónin í landnýrðingsparti av Atlantshavi, OSPAR, har Føroyar eru umboðaðir av donskum ríkismyndugleikum, hevur umframt koralldýr, sett fleiri onnur djóraslög og leiðirnar har tey liva á ein lista við ókjum, sum eru viðkvom og eiga at verjast.

Hetta reisir hinvegin ein annan spurning, sum hevur stóran áhuga í dag. Tað er hvønn fiskireiðskap, vit skulu nýta, og hvørji fyrilit skulu takast fyrir serliga viðkvomum leiðum.

Semja tykist vera um at tað serliga er trolið, sum er ein trupulleiki fyrir summi slög av botni og summi djóraslög. Vit kunnu sige, at tað kostar meira í náttúruoyðing at nýta trol. Hetta kann samanberast við, at sumt ídnaðarvirkesemi dálkar meira enn annað og tí kostar meira í náttúruoyðing. Í millumlandaavtalum um dálking og handil er meginreglan, at tann í dálkar, ella á annan hátt gongur umhvørvinum ov nær, skal gjalda. Kostnaðurin fyrir umhvørvið skal prísetast so at stuðlað verður upp undir, at tað loysir seg at minka um dálkingina. Oftast er tað so, at tey, sum dálka, sleppa frá at gjalda og hví so gera nakað? Á sama hátt við húki og troli. Trolið verður nýtt, til summi fiskaslög og summar leiðir er hesin reiðskapur hin búskaparliga dyggasti. Um veruligi

kostnaðurin fyrir umhvørvið verður uppíroknadur, er tað ikki vist, at búskaparliga úrsliði hevði verið til fyrimuns fyrir trolið. Ein leið at ganga er sostatt at rokna rætta samfelags- og náttukostnaðin út fyrir ymisk slög av fiskiskapi. Hetta hevði ivaleyst ført til, at fiskireiðskapur varð broyttur ella lagt var um til annan reiðskap.

Í orðaskiftinum er eisini ført fram, at vit akkurát tað sama kunnu fara undir at gera nakað við korallirnar. Gera vit tað ikki sjálvi, so koma krøv uttanífrá, sum tvingað okkum til tað, t.d. frá fiskakeyparum og brúkarum. Hetta er ikki rætt. Stríðið um rættin til at gagnnýta grindahval hevur víst, at tað ber til at seta seg upp í móti einfaldu royndunum hjá summu umhvørvisrøslum at seta ljóskastaran á eitt djóraslag. Hetta krevur tó at neyðugt er gera kanningar, sum geva eina greiða mynd av lívfrøðiligligu stöðuni.

SELIR TÚ
skipa- ella
bátaútgerð?

So er FF-blaðið einasti holli boðberin, sum fer umborð á skipini – umvegis reiðaríni – hvønn útgávudag.

Gerið eina skilagóða lýsingaravtalu við okkum.

Ringið tlf.
311569

40 ár innan Fiskirannsóknir

Arnold saman við betri helvtini, Jónu.

Jákup Sverri Joensen, fyrrverandi stjóri á Fiskirannsóknarstovuni, saman við Gunnvør Hoydal, sum eisini hefur havt nógvi við fisk at gera.

Fiskirannsóknarstovan hefur sítt eigna sangkór, sum sjálvsagt sang fyrir starvsfélaganum.

Tann 1 apríl voru liðin 40 ár, síðan Arnold K. Henriksen byrjaði at arbeiða á Fiskirannsóknarstovuni. Tískil man hann vera ein teirra, sum enn eru í starvi, sum hefur drúgvastu royndirnar innan – ikki bert fiskifrøði – men eisini innan tað almenna á fiskivinnuðkinum.

Arnold, sum gongur á 67. ári, er "rættur" havnaður, sonur Elisabeth og Palla Henriksen í Havn. Hann býr enntá her úti á Reyni, so meira havnakeint kann tað ikki vera. Hann er uppflöskuður í politikki sum fáur. Pápin var jú kendur politikkari, og mamman var strategurin aftanfyri, sum Hanna Lisberg segði í föðingardegnum hjá Jónu.

Arnold fór longu sum

Hendan myndin er tikin umborð á skúlaskipinum "Danmark". Högrumegin er Arnold og vinstrumegin Johan á Lava, sum býr í Klaksvík, og sum siglir við Lorvíksfjardarutuni. Tað voru yvir 100 næmingar við og sjey av teimum voru føroyingar

Her síggja vit Arnold saman við systrini Jónu og abbasoninum Bartal.

14 ára gamal at sigla, og tað er ikki smávegis, sum hann hefur roynt á hesum økinum. Hann byrjaði at sigla við ferðamannaskipinum "Ternan". Hann hefur annars verið við skúlaskipinum Danmark, fiskirannsóknarskipinum Dana, við ferðamannaskipunum Tjaldrinum og Drotningini. Og so hefur

50 ár seinni var samkoma fyrir teimum, sum voru við "Danmark". Í aftasta ráð er Arnold nr. 2 frá vinstru, og Eyðálvur Djurhuus í Kirkjubø er nr. 4 frá högru.

Í 1955-56 sigldi Arnold við "Hans Mærsk", sum var seinasta kolfýrda skip hjá A P Møller. So ein partur av hansara arbeidi var at lempa kol! Ofta var sjálvt dekkið fult av kolið, tá farið varð avstað.

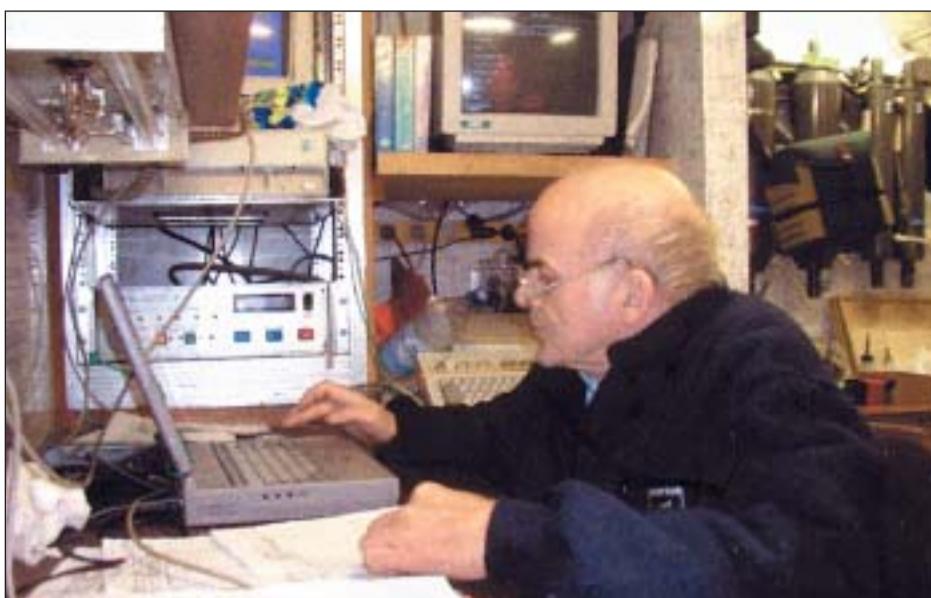
Hendan myndin av Jonu og Arnold er tíkin 2. jóladag í 1956.

hann verið við seinasta kolfýrda skipinum hjá AP Møller "Hans Mærsk".

Hann hevur eisini verið til skips saman við formanninum í fiskimanna-felagnum. Hetta var í 1963 við "Norðlysínum", sum Jákup á Lag var reiðari á, og hevur hetta verið beint áðrenn hann fór á Fiskirannsóknarstovuna.

Tá hann fór at arbeida á Fiskirannsóknarstovuni, húsaðist henda í Tinganesi, í kjallaranum, har lögmaður nú situr. Her arbeiddi hann fyrst og fremst saman við Jákupi Sverra Joensen, sum tá var leiðari. Hann hevur arbeitt saman við nógvum góðum monnum. Ein av teimum er Osmundur Justinussen, sum seinni gjördist stóreiðari. Á móttökuni henda dagin helt Osmundur røðu og greiddi frá, hvussu lett-lyntur og stuttligur Arnold var at samstarva við.

Í einum slíkum starvi, sum Arnold hevur havt, eru uppgávurnar sera fjölbroyttar. Tær eru m.a.

Her er Arnold til arbeidiðs umborð á "Magnus Heinason". Nógv er at tasta inn!

at sigla við rannsóknar-

skipum. Tað fyrrsta fóroyska rannsóknarskipið var "Jens Chr. Svabo", sum tá, hann kom, var eitt stórt framstig. Seinni hava vit fingið "Magnus Heinason". Her var Arnold við til tær fyrst u royndirnar eftir laksi undir Føroyum og eisini tær fyrstu royndirnar eftir hummara undir

Føroyum.

Uppgávurnar á landi hava ikki verið minni fjölbroyttar. Ein av teimum hevur verið at greina aldurin á fiski úr nytrum og roðslum. Og Arnold fær tað ummæli, at hansara partur liggar ongantið eftir.

Hendan dagin hevði fiskirannsóknarstovan mó-

toku fyri Arnold, og har voru nógfolk. Vit hava myndir frá móttökuni og eisini onkra mynd frá arbeidinum hjá Arnold.

Vit ynskja Arnold til-lukku og vónandi kunnu vit seinni greiða meira frá arbeidinum hjá Arnold.

Tíðindaskriv frá Fiskirannsókarstovuni:

Merkning av havtasku

fáast við havtasku, bæði á sjógv og landi, um at boða Fiskirannsóknarstovuni frá, um tey fáa eina merkta havtasku. Merkið er brandgult og er fest á ryggin á havtaskuni. Nokkur goymslumerkir (mátar dýpi og temp.) eru seymað inn í búkholum og ein gulur gummitráður hongur úr búkinum. Hesir fiskar eru harafturat merktir við teimum brandgulu merkjum.

Tá fólk senda tann merkta fiskin inn, evt. við upplýsingum um fiskin, til FRS, fer hetta at gevá týdningarmikla vitan um ferðing, vökstur og lívi-umstöður hjá havtasku. Hesi og onnur úrslit hófu ikki verið mögulig at fingið utan vælvilja frá teimum, sum finna merkini. Fiskirannsóknarstovan í okt. 2003.

Tá verður við hesum heitt á folk, sum dagliga

an rindar 40 kr. fyri hvort vanligt merki. Um fiskurin eisini verður latin við, er gjaldið 100 kr. umframt kilogjald fyri fiskin. Tað er best, um fiskurin er ókrudur, men eingin treyt. Fyri goymslumerkir (stóri, rund merkir) verður latið 100 kr. Er fiskurin eisini við, verður latið 300 kr. umframt kilogjald fyri fiskin. Hóast gjaldið er stórist, tá fiskurin verður latin við, skal eingin halda seg aftur at lata inn vanlig merkir utan fisk. Tað gevur eisini týdningarmikla vitan. Tað, sum er av stórusta týdningi, er at upplýsa um:

- Navn á innsendara og adressu
- Skip
- Reiðskap
- Neyva posítiún, har fiskurin er fiskaður
- Fiskidato
- Fiskidípi

Um bert merkið verður sent inn, er harafturat týdningarmikið at upp lýsa:

Vitan um longd (longstu longd í cm), vekt og kyn.

Brandgula merkið er fest á ryggin

Hvíta goymslumerkið er seymað inn í búkholum og ein gulur gummi tráður hongur úr búkinum.

Valdur formaður í triðings øld

Tann 1. mai hevur Óli Jacobsen verið valdur formaður í Føroya Fiskimannafelag í eina triðings øld. Hann varð valdur at taka við 1.januar 1971, og hetta eru 33 1/3 ár síðani.

Sigast skal tó, at Óli hevur verið burtur úr starvinum í uml. 1½ ár sum landsstýrismaður.

Tað er so nóg hent í fiskivinnuni, at hon er ikki til at kenna aftur. Aftur hesum hevur Óli eisini verið til skips við slupp í sjálvdrátti, og merkir hetta eisini, at hann hevur upplivað stórusta partin av teim brotingum, sum yvirhovur hava verið í fiskiveiðuni.

Annars kann sigast, at tað er munandi tryggari at vera formaður í FF enn at vera landsstýrismaður í fiskivinnumálum. Hesa tíðina hava verið einir 15 mans í hesum starvinum!

40 umboð fyrir Hålogaland Avisforening vitja í Føroyum

Í dag koma eini 30 norsk blaðfólk til Føroya.

Við makum telur ferðalagið eini 40 fólk.

Tað er Hålogaland Avisforening, sum hevur avgjort at leggja sín ársfund í Føroyum. Umrødda felag fevnir um 22 bløð i Hålogaland, sum liggur norðalaga i Noregi. Talan er um lokalbløð, sum eru små og sum samstarva í hesum felagsskapinum.

Tey hava fyrr lagt ársfundin utanlands, og hava m.a. verið í Íslandi og aðrastaðni í Noregi.

Á handan hátt kunnut tey eisini kunna seg um heimin uttan fyri sítt eigna øki.

Luttakarar á ársfundinum verða stjórar og blaðstjórar á bløðunum, og teir skulu umrøða tey mál, sum eru frammi í tíðini. Talan kann vera um sáttmálviðurskifti, politisk mál og marknáðarviðurskifti. Formaður í felagnum er Mona Kristine Rosvold, og ferðaleiðari er Karl Einar Nordahl.

Í morgin skal Óli Jacobsen, formaður í FF og blaðstjóri á FF-blaðnum, hava eina framløgu um

føroysk viðurskifti. Hann fer at greiða sera breitt frá um støðuna í Føroyum, og er tað nærliggjandi at greiða frá um fiskivinnu og støðuna her sum heild. Í hesum sambandi verður tilfar bytt út, sum fyrst og fremst er ársfrágreiðingin hjá FF við einum samandrátti á skandinaviskum.

Sum blaðstjóri fer Óli eisini at greiða frá blaðútgávu í Føroyum, og her eisini um munin millum FF-blaðið og hini bløðini.

Helst verður eisini komið inn á politisku støðuna.

Tað verður eisini sera nærliggjandi at greiða frá sambandinum millum Føroyar og Noreg gjøgnum tíðirnar. Her kann verða nögy at tosa um heilt frá Tróndi í Gøtu og til dagin í dag.

Tað er heilt tilvildarliga komið at ligga soleiðis fyri, at vit júst í dag prenta fyrra partin av söguni um teir norðmenn, sum flýddu til Føroyar

undir seinna heimsbarða, og sum er ein partur av felags lagnusøguni hjá tjóðunum báðum. Av tí, at meginparturin av hesum tilfari er á norsku, kunnu gestirnir sjálvir lesa seg til hesa söguna, og kantska kunnu teir vera við til at fáa meira tilfar til vega um tað sum hendi tá.

Eitt sindur eyka er gjört burtur úr við teimum eyka síðum við myndum frá hesi tíðini.

Ferðalagið fer avstað aftur longu sunnudagin og mánadagin, so tað verður ikki tann nögvatiðin til taks. Tó er ætlanin at gera eina útferð og at vitja á prentmiðstöðini.

Vit ynskja norsku gestunum hjartaliga vælkommum, og skulu gera okkara til, at teir fáa nakað burturúr vitjanini her.

Í komandi blaði fara vit uttan iva at hava meira tilfar um hesa vitjan.

Rana Blad, sum kemur út í Mo i Rana, er eitt av bløðunum í Hålogaland Avisforening. Sum sagt umrøður henda greinin byrðar sum verða lagdar á tey smáu bløðini.

Fundur við Marianne Fischer Boel

Fyrst í mai kemur danski matvøruráðharrin Marianne Fischer Boel til Føroyar saman við matvurunevndini hjá danska fólkatinginum, sum eisini umfatar fiskivinnumál. Tað eru 15 fólk í ferðalagnum.

Sum tað skilst vil nevndin fyrst og fremst kunna seg um fiskidagaskipanina, so okkurt er komið burtur úr missiónsvirkinum hjá Jørgen Niclasen!

Fundur verður við ymiskar partar av vinnuni, og fyrapartin tann 4. mai

skal fiskimannafelagið hitta danska ferðalagið. FF er væl útgjort til at kunna um fiskidagaskipanina. Greitt er væl frá henni og óðrum fiskivinnuspurningum í ársfrágreiðingini hjá FF, og felagið hevur gjort ein samandrátt av frágreiðingini á donskum at lata norðurlendskum gestum.

Annara hava Óli Jacobsen og ráðharrin verið saman í ein heilan mánaða í 1996. Hetta var til ST aðalfundin hetta árið. Tá var hon við sum fólkatingslimur hjá Venstre.

Dimmalætting leggur eftir fiskimonnum

Av teirri vánaligu føroysku pressuni man "Dimmalætting" vera tann sum er nærmast botninum. Hetta sæst best av hugburðinum í skrivingini, har stórt sæð alt verður viðgjört við "gron".

Hesum hava vit á FF sera "góðar" royndir av, utan at tað skal komast inn á tað. Síðsta dømið er oddagreinin týsdagin. Her verður eitt annars rímiligt uppskot um justering av sjúkraviðbót nýtt sum páskot til eitt álop á skattskipanina hjá fiskimonnum.

Tað er so alt í lagi, at hetta verður viðgjört. Men vanvirðingin fyri fiski-

monnum er eyðsýn, har fiskimenn nærmast verða lagdir undir at vera nassarar.

Men "Dimmalætting" nervar okkum als ikki. Teir skuldu havt sitt at hugsa um. Vanliga fatanin millum fólk er, at blaðið nyttar einki. Tað er bert ein av fyra fjølmiðlum, sum á tann mest fantasileysa háttin er tíðindafretur hjá politisku skipanini við endurgeving av tíðindaskrivum og tíðindafundum, sum eingin spurningur verður settur við.

Hetta man eisini siggjast aftur á upplagnum.

Gerið bilin summarkláran við dekkum og felgum frá

DEKKSENTRINUM

Vit hava stórt úrval av felgum og dekkum til allar bilar

Prísdømi:

- 4 stk 18" alufelgur við 225/40R18 BF Goodrich frá kr. 11.900,-
- 4 stk 17" alufelgur við 215/45R17 Dayton D300 frá kr. 8.930,-
- 4 stk 16" alufelgur við 205/55R16 Dayton D200 frá kr. 7.690,-

F samband við keyp av felgusetti, bjóða vit tykkum eina sporing av bili tygara fyri einans kr. 400,-

Allir prisir eru íroknaðir MVG og ásetning

DEKK SENTRIÐ

TEL 320 500

begyndte at spekulere på, hvad han skulle give alt dette folket til middag. Han sagde, at der var risengrym ombord, men det var neden under. So for han nedenunder og fandt en stor pose med risengrym og vi fik alle risengrød til middag den dag. Dagen efterpå slapp vi i land og blev indkvartert i forskellige heim.

Innivist í Klaksvík
Jeg blev indkvartert hos en lærerinde, Annebetta Olsen. Hun var enke og hadde en datter, Ása. Hun var lærerinde og arbejdet mykje og hun var ualmindelig gæstfri og god mod mig. Broen min kom ind lige ved siden af. Det var hos en lærer med mange barn (Hákun Djurhuus).

Hver familie blev indkvartert i hvert sit hus rundt om i Klaksvík. Og folk var ualmindeligt venlige mod os. Det var helt enestærende. Men da der var gået nogen dage, begyndte de at arbejde for, at skaffe hver familie en lejlighed eller et hus. Nogle fik et hus, men de fleste blev boende hos de familier, som de kom til med det samme, indtil de fik sin egen lejlighed eller hus. Eg var så heldig, at eg fik en lille lejlighed, som eg fekk rigga til, til Wilhelm kom hjem fra Grønland. Der kunne vi bage kake men ikke brød.

Juel til Grønlands
Så var det, at "Juvel" skulle tage til Grønland. Men først måtte han slippe af med ammunitionen. Der kom en engelsk destroyer, og "Juvel" tog ud og afleverede al ammunitionen, som han havde, og som ellers skulle have gått til Andesnes. Bagefter fik han tilladelse til at gå til Grønland for at fiske.

Da vi kom op i husa, begyndte de at hjælpe os med at få skipstøj til skipsmændene, som

Litið man Esther hava ánað, tá hon við "Juvel" legði at í Klaksvík í 1940, at tey gomlu handilshúsini, sum vit siggja á myndini, skuldur gerast hennara lív. Men soleiðis varð!

skulle til Grønland. Der var bruk for tjukke strømper. De fik garn, så de selv kunne strikke disse strømper. Vi fik så rigga til, så de kunne få nok af utstyr til turen.

Og lærerinden med de mange barn (Hjørdis - kona Hákun Djurhuus) måtte jeg beundre for hvor gæstfri og kærlig hun var. Hun hjalp mig med at vaske alle klærne. Der var flere gutter, som skulle med båten, og de hadde hverken et eller andet. Hun bandt halvstrømper og eg forsøgte at hjælpe.

Wilhelm var med "Juvel" på Grønland. De skulle fiske der den sommeren. Eg gikk delvis i fisk, men eg var så dårlig på hænderne, for eg kom direkte fra skolen i Norge og var ikke vant med sådant hart arbejde. Fru Kragset syede handsker til mig for at hjælpe på problemet. Det, som var det mest imponerende for mig, var den venlighed som blev vist os lige fra starten.

Fóru til Eiðis

Og denne sommeren boede jeg hos denne lærerinde, og hun sendte mig

med dotteren sin til Eiðis. Også der var de enestående.

Der havde vi en fin sommer og bodde hos nogen som hadde telefonen og posten. Det var to gamle folk, og de hadde kun en son, og han arbejdede i banken i Thorshavn. (Maðurin var Anthón í Durhúsi. Hann var systkinabarn Poulsen, sum var gift við Annu Bettu. Kona Anthón var Katrina Malena á Seiðagjógv. Sonurin var Óli Ellingsgaard, sum seinni hevði postin á Eiði í nógår).

Og der fekk eg sjá hvordan færene blev "roytta", som man kaller det på Færøyanne, i Norge siger vi at klippe sauene. Ullen ligger helt laust på de færøyske sauene og er myket mukkere end på de norske, men brodden den er lidt hard. Vi fik set meget andet. Eg fik sjá hvordan de skar torv. Og kort fra Ejde er der et stort vatn, hvor vi kunne fiske små "síl". Der var vi til "Juvel" kom tilbage fra Grønland.

Wilhelm fer til Onglands
Da "Juvel" kom fra Grønland

land, fik bror min ikke komme med igen, da han var så dårlig af sjøsyke. Wilhelm fik plads på "bedingen", som vi kaller det her. Det er eitt skibsværft. Der arbejdet han et års tid.

Så var det, at Vilhlem gerne ville have en plads, hvor han kunne have en framtid. Han ville lære videre, så han kunne tage sit arbejde op igen, når han kom tilbage til Norge. Derfor rejste han til England for at komme ind i flyvåbenet. Han arbejdede med soldater, som kom fra Norge. Det var unge norske gutter som hadde meldte sig. Disse soldaterne kunne ikke engelsk, så det var Wilhelms opgave at hjælpe dem, så de kunne klare sig iblandt engelskmennene. Mange af dem blev sendt til Frankrig og jeg tror, at Wilhelm tog to gange med til Frankrig sammen med disse unge, som han havde oplært.

Han var også inde i Tyskland. De tog over med store biler, som var fyldt med ammunition. Og så var de 8-10 mand med, som han havde ledelsen af, og som han skulle hjælpe på alle måter, både

med det ene og det andet. Han kunde jo både lidt fransk og lidt tysk.

Engang var de kommet til en plads, hvor der havde været et slag, og hvor de faldne ikke var blevet ordentligt begravet. De vidste ikke om det, og det var flere mænd som blev smittet. Wilhelm var så uhædig, at han blev smittet med gulsort og måtte komme tilbage til England med fly. Og eg var fremdeles på Færøyanne.

Fekk ofta brøv
Eg fekk ofte brev fra honum, for "Juvel" sejlte jo mellem England og Færøyanne med fisk og fragt. Der var en engelskmand, som sejlte med "Juvel", og han hadde altid brev med fra Wilhelm. Han sendte mig også ofte penge. Men de på "Juvel" var jo alle indkaldte, som vi siger her, og de arbejdede senere med at flytte soldater mellem øyane her.

Wilhelm blev i England, men han var med det første flyet som kom til Norge efter krigen.

Fekk starv,
mann og børn
Jeg fik plads på et kontor

her. Det var like ved kajen. De hadde forretning, og de hadde båter, som sejlte til England. Eg hjalp til lidt her og lidt der, så godt jeg kunne. Jeg lærte snart af forstå færøsk og det gik godt.

Og der fandt jeg min mand eller han fandt mig. Jeg har haft det fantastisk godt her på Færøyene. Jeg glemmer ikke den fine modtagning, som jeg fik, da vi kom hit. Den familien, som jeg var hos på Ejde, de var også helt enestærende.

Og her har jeg nu været i 58 år. Hatt det gott og må beundre, hvor godt færinger kan orientere sig blandt nordmænd og blandt alle slags nationer. Færinger er et mildt og et gæstefrit folkeslag. Og det takker jeg alle færinger for.

Úrslitið gjørdist gott Hetta er frásøgnin hjá Esther, og tað var sera heppið, at hon fekst beint tá, tí stutt eftir doydi hon. Esther var tann einasta av teimum á "Juvel", sum var verandi í Føroyum. Men tað hevur verið nýgv samband, sum vit fara at greiða frá í komandi blaði. Esther giftist við Jens Sofus Isaksen, sum var sonur Sáru og Jens Klæmint, sum hon kom at arbejda hjá. Tey fingu 6 børn: Jens, sum býr í Klaksvík, Anna, sum doydi fyri nøkrum árum síðani, Sára, sum býr í Havn, Magnus, sum býr í Havn, Ida, sum býr í Hvalbæ og Ása, sum býr í Havn. So við eftirkomarum hjá Esther og Jens Sofus er ættin í Føroyum longu rættliga stór.

Wilhelm kom aftur til Noregs. Hann gjørdist sivilverkfroðingur og búsettist á Kvamsøy. Hann var alla sína tið knyttur at Labradorreiðarínum hjá Ervikmonnunum, sum nýgvir fóroyskir fiskimenn kenna.

Frágreiðingin hjá Rasmus Ervik

For å vise den ånd som hersket blandt flyktningene gjengir jeg skipper Erviks nøkterne beretning:

Klaksvík, den 7. mai 1940
Beretning om m/s "Juvel's" rejse fra Norge til Færøyanne 4-6. mai 1940.

Da det tyske overfall på Norge fant sted, stillede vi vårt skip og de av vårt mannskap, som ikke allerede var innkalt til militærtjeneste, til de norske militærmyndigheters disposisjon.

Vi gikk dels med troppetransporter, dels med materiell, men den 24de april ble vi spurgt, om vi var villige til å fungere som ammunisjonsdepot for den britiske marine, mot betaling. Detta sa vi os villige til, og be-

tydelig ammunisjon ble lastet ombord samme dag. I den efterfølgende tid lå vi på et hemmeligt sted og i telefonisk forbindelse med de militære myndigheter. Den 26de april leverte vi en hel del av lasten til 2 marinefartøyer; men vi hadde enda ombord 161 kasser ammunisjon, da vi mistet forbindelsen med de militære myndigheter på Åndalsnes.

Da vi heller ikke i Ålesund kunne få noen rettledning om, hva vi skulle gøre, tok vi 4de mai ombord vår nærmeste slekt og de av våre venner,

som ville være med oss og gikk til Færøyanne, som vi vidste sto under britisk beskyttelse. Vi ankom til Klaksvík 6te mai kl. 21. Med skibet fulgte i alt 25 personer. En liste over disse med navn, alder og stilling følger vedlagt.

Når vi får våre passagerer innkvartert, og ammunisjonslasten losset, stiller vi vårt skip til Den Kongelige Norske Regerings disposisjon, vi har våre fiskeredskaper med oss, og skulle foreslå at vi går til fiske på Vest-Grønland, men vi gjør opmærk-

som på, at vi vil ikke unnslå os for annen fart om det måtte forlanges. Til slutt bemerkes at dette skip eies av 6 mann, hvorav de 5 befinner sig ombord, og selv som skipper er disponerende redfer for. Idet vi håper at man vil finde anvendelse for oss til nytte for vårt fedreland.

Tegner vi ærbødigst
For m/s "Juvel's" redfer

R. Ervik
fører

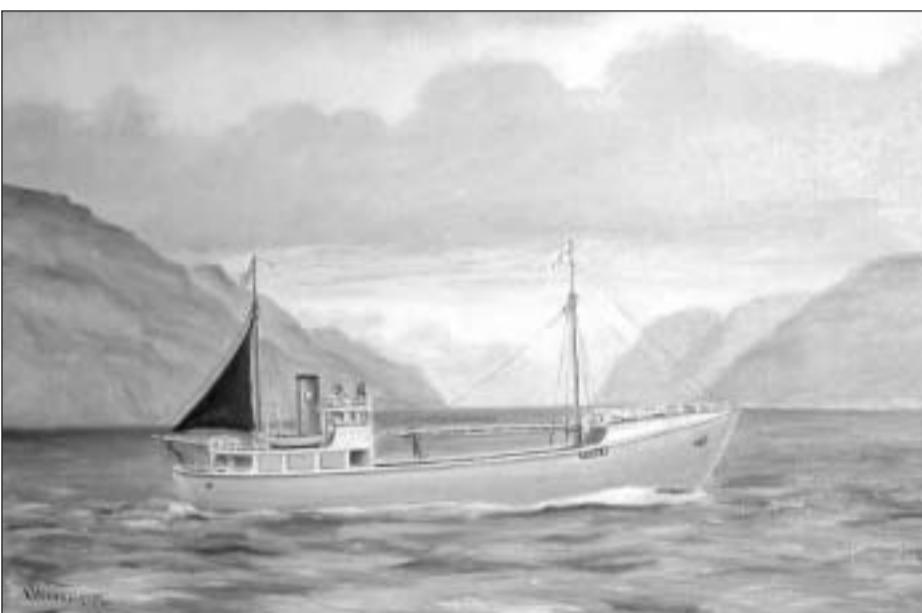
Tá "Juvel" rendi saman við "King George V"

Niels Ihlen greiðir eisini í bókini Amatørkonsul frá hesi dramatisku hending í samband við "Juvel".

M/S "Juvel" hadde i mars 1942 et eventyr utenom det alminnelige paa rejse fra Aberdeen til Færøyane. At det gikk godt er nærmest ikki til at tro. Etter at skipper Ervik hadde været og fått seilingsrute fra de britiske flåtemyndigheter, gikk båten fra Aberdeen den 26/9 og alt gikk godt det første døgnet. Den var fullastet med kul fra Methil etter at have været nede og solgt en fiskelast, så den gjorde ikke mere end 7-8 mil. Like over kl. 2 om natten, etter vakt-skiftet mellom skipperen og hans bror Per, var Rasmus Ervik gått til køys, men like etter hørte han, at styrmanden slo stopp på maskintelegrafen, og et halvt minut etter følte han et kraftigt støt. Han kom seg opp på båtdækket så hurtig som muligt, og han så da flere store krigsskip, blandt andre et hangarskip. Det var overskyet vær, men han mente allikevel, at siktbarheten var ca. 1000-1500 meter. Det luktet også brent maling, men han var enda ikke på det rene med hva som var hent. Han så, at det var gjort stor skade ombord, styrbord livbåt og styrbord side av rorhuset var knust og aktermasten lå fram over styrhuset. Det første han gjorde var å be mannskapet gjøre bakbordslivbåten klar. Så så han sin bror annenmaskinisten Karl, med et stort sår i hovedet. Det blodte temmelig kraftigt. Han begynte da å forbinde ham samtidig som styrmannen Per forklarte ham, at han like etter at skipperen var gått ned,

"King George V", sum "Juvel" stoytti saman við. Hetta kundi endað galid!

Hesin málningurin av "Juvel" í Kalsoyarfirði er máladaður af Jógvani Waagstein í 1941. Myndaeigari er Jógvan Páll Lassen.

først hadde set et krigsskip på styrbords side, så to på bakbord og så igjen to på styrbord, alle sammen i voldsom fart mot dem. Til slutt hadde han ikke tal på skipene. Han tente øyeblikkelig sidelanternerne, det var ca. to minutter før han så et kjempemessigt skip komme tvers om styrbord, og kollision syntes helt uundgåelig. Han hadde da slått stop i maskinen og gitt ordre til hardt bakbords ror. "Juvel" ændret så hurtigt kurs, at den nærmest lå i samme kurs som det annet store skip i kollisionsøy-

blikket, og denne hurtige kursendring reddet utvilsomt båten fra å bli spidet på den store skipsstevnen. Nå derimot ble det presset inn under krigsskipets buede baug og skrapte langs krigsskipets side, derfra den brente malingslukt, og etterhvert som det kom lengre inn under baugen ble styrhus og livbåt og mast revet af og knust. Hvor voldsomt det hele var, får man et billede af, når man hører, at et to tons vinkeljern, som var festet på krigsskipets side, senere ble funnet ombord i "Juvel". Plutselig kom en britisk destroyer H23 op under "Juvel", og da de hørte, at det var en såret ombord, satte den båt med doktor ut, og kom over. Doktoren syntes det var best å ta den sårede kar med til Scapa Flow, men heldigvis var det ikke noe større alvorlighet. På forespørsel av skipperen hva slags skip de hadde vært i kollisjon med svarte engelskmennene: "Vistnok et slagskip".

Bjargaðir av góðum sjómansskapi
På grunn av den store skade var det ikke noe kompass ombord og de var lidt i tvil om hva de skulle gjøre. Jeg gjengir her skipper Erviks enkle rapport:

"Rådfører meg med de andre ombord, før destryaren går fra oss. Bli ver einige om at me skal freista á gå til Færøyane med eiga hjelp. Båten er tett, men har fått sver skade over vatns. Då so mykje av overbygget, davider og aktermast er rasert, er kompassen helt ubruklig, men det er NØ dønning så meg vonar á finne Færøyane."

De begynte så å sejle kl. 5 om morgenen med dønningen og klokken som navigasjonsinstrument og håpet på det beste. Kl. 18 gjorde de merkelig nok landkjønning på Nolsø, akkurat som beregnet! Jeg glemmer aldri den morgenen Ervik ringte til meg og ba meg komme ned på kaien og helst ta med meg et fotografiapparat. Han vil-

Hákun og Hjørdis Djurhuus áttu sín part av hesi soga. Hákun hevði til uppgávu at skaffa flóttafolkunum innivist. Tískil kom Wilhelm at búgva hjá teimum, og Hjørdis hjálpti til at gera hann til, tá hann, seinni sama vår, fór til Grónlands við "Juvel".

Her siggja vit tey bæði um. 1943 við børnunum. Í miðraðnum eru frá vinstru: Hjarnar, Tórmóður og Annika. Í fremsta rað: Malan, Jógvan Hendrik og Kristin.

Húsini hjá Annubettu, har Esther kom at búgva, siggjast beint aftanfyri.

le ikke si meg noe i telefonen, og jeg ble forskrekket, da jeg á hvordan "Juvel" så ut. Men da jeg hørte historien, skal jeg gjerne inndrømme, at jeg hadde vanskelig for å tro det hele, men alt ble bekreftet og det viste seg á være slagskibet "King George V", som "Juvel" hadde søkt á sænke.

Det som faller i øynene er selvfølgelig først og fremmest det ypperlige og koldblodige sjømannskap som ble utvist, både under kollisjonen og etterpå. Deud-en sente vi en taknemlig tanke til det værkstedet i Ålesund som hadde bygget båten så solid.

Jeg hadde før forsøkt å skille de 5 brødrene. Jeg ville ha dem fordelt på flere båter da jeg syntes det var nesten uforsvarlig i

Her siggja vit Annubettu (stórra myndin) og dóttrina Ásu (minna myndin), sum Esther búði hjá, tá hon kom til Føroyar.

Og hetta er Wilhelm, beiggi Esther, sum búði hjá Hákun Djurhuus.

Hesum rýmdu norðmenninir undan!

Vit hava fingið hendur á hesi myndarþó, sum stavar frá norðmonnum, sum komu higar undir krínum. Millum hesar er eisini ein myndarð frá lýskari bombing av Nordnes í Bergen. Henda hending

verður í myndarðini kallað Nordnesnatten.

Vit vita ikki, um hesar myndir eru forkunnugar, men tær lýsa í hvussu er tað, sum tyska hersettingarvaldið kundi "avrika" móti teimum, sum settu

seg upp ímótí teimum. Og hetta hevur helst givið norðmonnum góða grund til at sleppa sær burtur. Vit endurgeva hesar myndir saman við tekstinum sum stendur aftanfyri tær.

Bombetreff i Vestlandsbankens bygning. Her satt 2 personer i sikkerhetshvelvet.

Nowinelals sjøbod i Sandviken. En ueksplodert bombe gikk dagen etter flyangrebet.

Ruiner etter branden på Nordnes med Skottegrunnen i bakgrunn og det ødelagte 10.000 tonns handelsskip "Barenfals", som her er lettet op igjen.

2 små hus ved siden af hotell Norge.

Bombetreff i huset ved siden af "Firdaheimen" i Strandgaten. "Firdaheimen" ble også ødelagt.

Hesar báðar myndir tala fyrir seg.

Fra branden på Nordnes som ødela flere kvartaler.

Ruiner etter branden på Nordnes.

Bombetreff i et hus i Strandgaten. Man ser ind i "Firdaheim". En gammel kone kom krypende ud af ruinene og forsvant over på Smeby for å få seg et glass øl.

Vitandi um, at tað í Danmark er hópur av myndum úr Føroyum og av fóroyingum, sum kaska um nøkur ár fara fyrir skeyti, eru vit nøkur, sum gjarna vilja arbeiða fyrir, at hetta ikki hendir.

Vit hava tí sett eina starvnevd, sum vil átaka sær at savna sílkt tilfarinn og senda Føroya Fornminnisavni tað í varðveislu.

Í nevndini eru:
 Petur Andrew Petersen,
tlf. (+45)32548441
 Svend Thulesen,
tlf. (+45)32529692
 Bjarki Olsen,
tlf. (+45)39639455

Aud Bentzen,
tlf. (+45)45856286
 Marjun Lamain,
tlf. (+45)45865485

Vit fara tí at heita á folk at hjálpa okkum við hesum tiltaki at lata okkum myndir ella læna okkum myndir til kopierung.

Tit eru hjartaliga vælkomini til at ringja til onkran av nevndarlimunum at fáa meira at vita um tiltakið.

Keypmannahavn, 3. apríl 2004

Føroyska Myndasavnið
 í Danmark
 c/o Føroyahúsið
 Vesterbrogade 17A
 1620 København V

Rækjuálitið á veg

Ein av fyrstu dögnum kemur rækjunevndin hjá fiskimálaráðharranum at leggja fram sitt tilmæli um stöðuna hjá rækjuflotnum saman við tilmæli um loysn á trupulleikunum, sum tað er álagt nevndini at gera.

Sum vit hava skilt, hevir nevndin arbeitt dúggila fyrir at lúka setningin innan settu freistina. Tað fer uttan iva at vera kjak um niðurstöðuna hjá

nevndini. Men nevndin fer at lýsa gongdina og stöðuna í rækjuvinnuni sera væl, so fólk fara í hvussu er at vita, hvat malið snýr seg um.

Ein trupulleiki er, um tingið kann náa at avgreiða eina möguliga loysn áðrenn summarfriðina. Men hetta fer tiðin at vísa.

Annars fæst kaska eitt sindur meira at vita um útlitið fyrir rækjumarknað-

in á fundi, sum verður í Bruxelles 4. mai millum nógvar av teimum sum varða av rækjuvinnuni í ymiskum londum, eisini úr Føroyum.

Vit vænta at frætta nærrí aftaná hordan fundin.

Málið um sjúkraviðbótina

Aðra staðni endurgeva vit viðmerkingarnar til uppskotið um sjúkraviðbót hjá fiskimonnum, sum beint hevir verið til 1. viðgerð í tinginum, og sum er farið í vinnuveindina til framhaldandi viðgerð.

Eftir umstøðunum metir FF, at uppskotið er í lagi. Men har er so onkur skeivleiki í. Ein er, at fiski-

menn sjálvir skulu gjalda sínar læknaváttan. Hetta er í strið við ta manna gongd, sum annars er t.d. við dagpengum, har skipanin rindar fyrir læknaváttan.

Ein annars feilur er, at frítíðarlönnin skal fara í frítíðargrunnin heldur enn til avvarðandi fakfelag.

Alt hetta fer FF at gera vinnuveindina vara við.

Fritíðaravloysarar

Oyggjaleiðir

farmaciðir
 farstedið
 bygdaleiðir

-strandfaraskip

oyggjaleiðir -

Við hesum verður sekt eftir fritíðaravloysarum til strandfaraskipini.

Storvini fevna um

Strymimenn, maskinmeistarar, dekkarar, kokkar og tannstulfolk.

Prógv/förlicikakrav

Stýrmimenn:

- STCW áreknað vinnuveiv sum strýrimabur ella skipari við handilsskipum
- Heilsuprógv/kagliusasta
- Prógv í nýtslu av hjarginingarþerð
- Slokkilciðari
- STCW átekusó GMDSS prógv

Maskinmeistarar:

- STCW átekusó vinnuveiv sum skipsmaskinmeistari ella maskinistur
- Heilsuprógv
- Prógv í nýtslu av hjarginingarþerð
- Røykkavari

Dekkarar:

- Fulltíkin matrásur (min. 18 mör. siglingartíð)
- Siglingarbók
- Heilsuprógv/kappanasta
- Prógv í nýtslu av hjarginingarþerð
- Røykkavari
- Grundiskeið í fyrstuþjálp

Umsekkjarar, íð lava tilbúgingarskeið, hava fyrimun.

Kokkar:

- Vinnuveiv sum skipskokkur
- Siglingarbók
- Heilsuprógv
- Prógv í nýtslu av hjarginingarþerð
- Slokkiskeið
- Grundiskeið í fyrstuþjálp

Tenastufólk (sölu/fólk/sattering):

- Siglingarbók
- Heilsuprógv
- Prógv í nýtslu av hjarginingarþerð
- Slokkiskeið
- Grundiskeið í fyrstuþjálp

Annars rokna vit við, at tú hevir góð samstarvesvinni, dugir at arbeidið sjálvsstöðugt, eri kundavinalip/ir og rókin.

Umsekkjarar, íð lava tilbúgingarskeið, hava fyrimun.

Setanartreytir

Setanartreyrir verða samhært sármála millum flegjarmálaráðið og avvarandi yrkistílag.

Umsóknir

Umsóknir, við avriti av prógvum og möguligum ummelum, skulu sendast til:

Strandfaraskip Landsins

att.: Rakstrændeildin
 Boks 88
 FO-110 Tórshavn

og skulu vera okkum í hendri í scimasta lagi **30. apríl 2004**.

Nærri upplýsingar um storvini kunnu fáast við at veda sér til Námu Samuelsen, usumáningar-samskipara, tlf. 34 30 44 ella T post: nbs@ssl.fo

 STRANDFARASKIP LANDSINS

www.ssl.fo • 34 30 44

Vit hava útgerðina til trol- og nótaflotan

- Flótitrol
- Botntrol
- Rækjutrol
- Snurpunótir

VÓNIN

Hövuðsskrivstóva:
 Bakkvægur 22
 530 Fuglafjørður
 Telefon 444 246
 Telefax 444 579

Tórshavn:
 Viðames
 100 Tórshavn
 Telefon 354 391
 Telefax 313 319

info@vonin.com - www.vonin.com

Bjargingarútgerð*á sjógví og landi*

Vit bjóða tað besta innan bjargingarbátar, bjargingarvestar, eldslokkiútgerð, bjarginar og trygðarútgerð.

Umboð fyrir kenda danska merkið "Viking".

- Bjargingarbátar
- Bjargingarnet
- Yvirlívilsdraktir
- Flótídraktir
- Bjærgingarvestar
- Bjærgingarkransar
- Epirbar/neyðsendrarar
- Radartranspondrarar
- Eldsløkkjarar
- Eldávaringar
- Branddraktir
- Umveelingar
- Eftirlit

P/F Gummibátatænastan

Mannaskarð 4, Postboks 3223, 110 Tórshavn

Tel. 31 49 13, Fax 31 06 56, E-mail: gummibad@post.olivant.fo

MAN B&W Diesel A/S**Umboðið · Ernst Reinert****Alpha Diesel motorar og eykalutir**

Undir Glaðsheyggi 10
FO-100 Tórshavn - Faroe Islands
Tlf: +298 31 33 84 · Fax: +298 31 30 64

**Vit hava
stórt úrval
av reiðskapi
til línuveiðu**

Vit framleiða:
Flótilínu • Spunpolyesterlínu • Reyða línu
Terylene/Danlinelínu • Reina Terylenelínu
Hvítar, reyðar, bláar og svartar teymar nr. 4-20

Línurnar fáast úr 3,5 til 9 mm. Longd millum svövlarnar eftir ynski.

Teymarnir fáast órippaðir ella rippaðir við húkum í ymiskum støddum.

Vit hava eisini klæðir til fiski- og arbeiðsfólk frá innast til uttast.

•••vælkominn inn á gólvíð**SNØRISVIRKID**

í Klaksvík

Tel. 455254 - Fax 457254

www.snorisvirkid.fo

TEYMAVIRKID

í Runavík

Tel. 473000 - Fax 473001

www.teymavirkid.fo

Skal skipið vaskast?**Tosið fyrst við EYSTUROYAR REINGERÐ**

- Serkunnleiki innan vasking av aptering
- Vasking av maskinrúmi
- Reinsa teppi
- Bona gólv
- Reinsa koyggju og forheng
- Reinsa gamalt bonivoks
- Seyma nýggj forheng
- Útvega máttur, brúsuforheng, voksdúkar v.m.
- Brúsubakkur "Homequeen vinyl"
- Eisini leggja vit nýtt linoleum ella teppi á dúrkið

Eysturoyar Reingerð

Postboks 41 · FO-650 Toftir · tlf./fax: 44 89 88

fartlf: 22 53 50 · teldupostur: nch@post.olivant.fo

Blákrossheimið

Blákrossheimið er ein viðgerðarstovnur fyrir rúsdrekka- og rúsevnismisnýtarar og avvarandi teirra.

Hevur tú ella onkur tú kennir trupulleikar við rúsdrekka ella rúsevnum, ert tú vælkomín at seta teg í samband við Blákrossheimið á tlf. 315575, sum svarar alt samdøgrið.

Vit kunnu m.a. bjóða...

- avrúsan og viðgerð
- einstaklinga samrøður (ambulant viðgerð)
- samrøður saman við familjuni (familjuviðgerð)
- eftirviðgerð - búpláss í búfelagsskapi

Øll starvstólkini á Blákrossheiminum eru yrkisfólk og alt fer sjálvandi fram í trúnaði.

Vit vilja fegin hjálpa tær Blákrossheimið
Lynggøta 12FO-100 Tórshavn
Tlf. 31 55 75**Tær bestu og bíligastu loysnirnar uppá**

GDMSS-Radioútgerð	Furuno/Silor/JRC/I-Com
Radar við ARPA og Plottara	Furuno/Simrad/JRC
Ekkolodd-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Sonara-útgerð	Furuno/Simrad/kaio-
Navigatións-útgerð	Furuno/Simrad/JRC
Navigatións Plottara	Furuno/MaxSea/Simrad, Sodena
Autopilot - stór og lítil skip	Furuno/Robertson/Sperry
Autopilot - til bátar	Timco
Satellite Kumpass - 3xGPS	Furuno
Satellite - Navigation	Furuno/Simrad/JRC
Satellite - Kommunikations	Furuno/T&T/Sailor
Satellite - Sjónvarp	Applied/Sea Tel
Trol-sensorar og kabinett	Scanmar/Simrad
Gyrokumpass	Sperry/C-Plath/Anschutz

Sp/f Contrive Jsp Ltd.

FO-700 Klaksvík, Tlf.: 455244 - 214244, Fax: 456945

Søla og service:
Sjálvandi hava vit útgerð til GMDSS
SÝN og Service,
sum vit eisini gera

Rættindi eftir almannalóggávuni

Í fjør fekk Heilafelagið gjort eina frágreiðing um stöðuna hjá apopleksiraktum í Føroyum. Í hesum sambandi setti felagið sær fyrir at fáa gjort eina vegleiðing um, hvørji rættindi borgarin hefur eftir almannalóggávuni, um illa vil til. Henda veg-

Ráð og vegleiðing
Almannastovan hefur skyltu at ráðgeva og vegleida teg um, hvørji rættindini og skyldur tú hefur á almannaoxinum. Vegleiðingina kanst tú fáa sjálvstøðugt ella saman við aðrar hjálp, eitt nú figgjarligari hjálp. Eisini kanst tú fáa upplýst um treytirnar fyrir at fáa tær ymsu almannaveitingar, hvørjar upp-hæddir eru, hvussu tær verða roknaðar út o.s.fr.

Tú – og onnur í familjuni, sum ynskja ráð og vegleiðing – kunnu biðja um tíð á økisdeildini hjá Almannastovuni til samrðu við sosialráðgeva um umstóðurnar sum heild ella fáa vegleiðing um og hjálp til at fáa í lag samband við aðrar mynduleikar, ið kunnu hjálp. Sum dømi um trupulleikar, sum tú kanst fáa ráð og vegleiðing um, kunnu nevnast figgjarligir, arbeidsligir, heilsuligir ella meiri samansettir sosialir trupulleikar og trupulleikar viðvikjandi bústaðarumstóðunum.

Sjúkradagpengar
Kanst tú vagna sjúku ella skaða ikki rökja tit starv og tit missir arbeidsinntoku, kanst tú sökja um sjúkradagpengar. Men hefur tú rætt til lón undir sjúku, kanst tú ikki fáa dagpenning. Somuleiðis kanst tú fáa rætt til dagpenning, um tað gerst alneyðugt at verða um árvarsliga sjúkan hjúnafelaga ella barn.

Ynskir tú dagpenning, mást tú sökja. Tú hefur rætt til dagpenning frá 1. fráverudegi, um tú hefur latið umsóknina inn í seinasta lag 30. dagin eftir 1. fráverudag. Letur tú umsóknina inn seinni, verður dagpenningur veittur frá tí degi, umsóknin er latinn inn.

Tú hefur ábyrgdina av, at umsóknin verður send Almannastovuni. Saman við umsóknini skal verða ein læknafrágreiðing, ið staðfestir óarbeidssførið. Umsóknarblað fært tú á økisdeildini hjá Almannastovuni, har tú býrt.

Rættindi
Tú hefur rætt til dagpenning, um tú ert vorðin 16 ár, ert fastbúgvandi og er fult skattskyldugur í Føroyum, og er:

- lontakari
- sjómaður, sum er mynstræður við fóroyskum ella

útlendskum skipi

- útróðarmaður, sum rør út við egnum ella annan mans fiskifari ella
- sjálvstøðug/ur vinnurekandi, sum ikki ella bert í litlan mun hefur arbeiðsfólk aftrat tær.

Ert tú sjálvstøðug/ur vinnurekandi mást tú tekna sjálvbodna trygging fyrir at hava rætt til dagpenning.

Rætturin til dagpenning dettur burtur 1. mánaðin eftir tú er vorðin 70 ár.

Ert tú mynstadr/ur við skipi, ið er skrásett í Føroysku Altjóða Skipaskránni, er ikki neyðugt at verða fastbúgvandi og verða fult skattskyldugur í Føroyum fyrir at hava rætt til dagpenningini.

Arbeiðskrav
Ein treyt fyrir, at tú kanst fáa dagpenning, er, at tú skalt hava havt eitt ávist tilknýti til arbeidsmarknaðin. Høvuðsreglan er, at tú, seinastu 5 vikurnar undan sjúkrafráveruni, hefur verið í lontum arbeidi í minst 20 tímar tilsamans.

Hefur tú verið burtur frá arbeidi orsakað av lógligum forfalli, verða seinastu 5 arbeidsvikurnar nýttar sum grundarlag ístaðin. Lógligt forfall er t.d. vanlig fritið, sjúkt barn, verfall e.l.

Í serligum fori kann verða veittur stuðul, hóast tú ikki lýkur kravideum um 20 tímar í arbeidi.

Aseting
Tá ið dagpenningaveitingin skal ásetast, er meginreglan, at finnast skal fram til, hvussu nögv tú hefur forvunnið 5 tær seinastu vikurnar, og verður miðalinntókan grundarlagið fyrir útrokningini. Hefur tú havt lógliga fráveru – t.d. sjúku – verður inntókan tær seinastu 5 arbeidsvikurnar grundarlagið. Hefur tú arbeitt stytri enn 5 vikur, kann miðalinntókan í hesum tiðarskeiðnum nýtast. Men treytin er, at arbeidið, tú hevði, skuldi halda fram alt veitingartíðarskeiðið. Hefur tú skiftandi arbeidstídir ella inntóku, kann víkjast frá 5 vikurskravini.

Rør tú út, verður veitingin ásett við stöði í avreiðingunum í útrokningartíðarskeiðnum.
Ert tú sjálvstøðug/ur vinnurekandi, hefur ikki A-inntóku og av og á onkr-

an í arbeidi, verður seinasta álknaða inntókuárið nýtt sum grundarlag fyrir útrokningini.

Upphæddir
Tú fært útgoldið í mesta lagi 80% av gallandi sáttmálaløn millum Føroya Arbeiðarafelag og Føroya Arbeiðsgevarafelag (ófagligrar løn). Er inntókan lægri, fært tú endugoldið miðalinntókuna frammanundan. Frítiðarlønin verður goldin í grunn.

Fært tú útgoldið veiting aðra staðni frá – eitt nú frá arbeidsgævara tínum – verður tann partur, sum fer upp um vanligu løn tína, mótroknað í dagpenningaveitingini.

Tíðarskeiðið
Tú kanst í mesta lagi fáa dagpenning í 40 vikur frá 1. fráverudegi í einum 12 mánað skeiði. Ert tú fólkapensjónistur, kanst tú ikki móttaka dagpenning í meira enn 20 vikur í einum 12 mánað skeiði.

Skyldur
Fært tú tilboð frá lækna um viðgerð, sum kann hjálpa at endurvinna arbeidslorleikan, og tú noktar at taka ímóti, dettur rætturin til dagpenning burtur. Í slíkum fori kann útgoldna veitingin möguliga verða kravd aftur.

Tú hefur skyldu at upplýsa um øll viðurskifti, sum eru neyðug fyrir at kunna viðgera og avgera umsóknina. Hefur tú ikki hildið upplýsingarskylduna, verður útgoldni dagpenningurin kravdur aftur.

Sjálvboðin trygging
Ert tú sjálvstøðug/ur vinnurekandi kanst tú tryggja tær dagpenning frá 1. fráverudegi. Hetta kanst tú eisini, um tú gert húsligt arbeidi heima og fyrir í minsta lagi einum fólkii afturat.

Treytin fyrir at tekna trygging er, at tú ikki ert óarbeidssfør/ur, heilsustøðan munandi viknað ella vandin fyrir sjúku er munandi øktur. Eisini er kravt, at umleid 75% av inntóku hjá tær skal stava frá sjálvstøðuga virkseminum. Er inntókan ikki tað, detur tryggingin burtur.

Ynskir tú hesa trygging, skalt tú lata umsókninni til Almannastovuna. Gjaldið verður ásett fyrir eitt ár í senn til at galda frá ársbyrjan. Tú hefur

leiðing er nú gjørd, og hon kann saktans vera aktuel fyrir ein og hvønn, sum kann fáa brúk fyrir tí almenna. Tí verður hon endurgivin her í blaðnum, samstundis sum hon verður løgd inn á heimasíðuna hjá FF: www.fiskimannafelag.fo

rætt til dagpenning 4 vikur

eftir, at tú hefur teknað trygging. Tú hefur rætt til veiting í 40 vikur frá 1. fráverudegi í einum 12 mánað skeiði. Ert tú fólkapensjónistur, er tíðarskeiðið 20 vikur. Um tú ikki hefur goldið tryggargjald í seinastu lagi ein mánað eftir gjaldkomudagin, dettur tryggingin burtur.

Hefur tú fulltíðartrygging og letur umsókn um dagpenning inn í seinasta lagi 30 dagar eftir 1. fráverudag, hefur tú rætt til fullan dagpenning, t.v.s. 80% av sáttmálalønini millum Føroya Arbeiðarafelag og Føroya Arbeiðsgevarafelag. Letur tú umsóknina inn seinni, verður dagpenningur veittur frá tí degi, umsóknin er latin inn.

Forsorg –
Fyribilshjálp

Tú hefur rætt til forsorgarhjálp, um tú ikki hefur aðrar möguleikar at upphalda tær, tínum hjúnafelagi ella börnum undir 18 ár. Hjálpin verður ikki veitt, fyrrunn allir aðrir möguleikar eru troyttir. Endamálið við veitingini er, at livkorini ikki skulu versna munandi.

Hvør kann sökja um fyribilshjálp?

Tú kanst sökja um fyribilshjálp, um fylgjandi treytir eru loknar:

- hefur verið fyrir eini almannahending, so sum sjúka,
- eiger ikki ogn av týdningi, ið kann nýtast til at nøkta figgjarliga tørvin
- er búsitandi í Føroyum
- er undir 18 ár, við barn og mett verður, at 8 vikur eru til barnsburðin
- er undir 18 ár og gift/ur

Fyribilshjálp verður bert veitt, um aðrir möguleikar at útvega sær til upphald og fastar útreiðslur ikki eru til staðar. Áðrenn fyribilshjálp kemur til dømis:

- veiting frá Arbeiðsloysistryggingini
- veiting eftir sjúkradagpenningalögini
- veiting fra Lønjavningarstovuni
- veiting frá Vanlukkutryggingini
- inntóka hjá hjúnafelagi
- hjúnafelaggjald
- rentu- og leiguinntóka
- avlopsskattur
- frítiðarpenningur

- pensión

Nær kann verða sökt um fyribilshjálp?

Tað er av týdningi, at tú vendir tær til Almannastovuna og sökir um fyribilshjálp beinanvegin, tú ert út fyrir eini almannahending, eitt nú gerst sjúk/ur, er arbeidssleys/ur v.m. Tú hefur rætt til fyribilshjálp frá tí degi tú sökir, og verður hjálpin útgoldin mánaðarliga afturut.

Hvussu verður fyribilshjálp ásett?

Fyribilshjálp er ein tørvsveiting. Til upphald kann í mesta lagi verða veitt ein upphædd svarandi til grundupphæddina til fólkapensjónistar við eini barnaviðbót. Harumframt kann fyrilit verða tikið fyrir rímuligum føstum útreiðslum so sum útreiðlur til hús/leigu, ljós, hita, ÚF- og SVF-gjald, húsatrygging v.m. Umframt hetta skal hædd takast fyrir hvørja inntóku umsókjari higartil hefur havt, umframt at dentur skal leggjast á livkorini frameftir.

Fært tú fyribilshjálp vegna sjúku ella aðra almannahending, kann hjálpin í mesta lagi verða tann upphædd, sum verður útgoldin til persónar, ið fáa dagpenning eftir hægsta satsi, og sum ikki hava aðrar inntókur. Hetta hámark er 80% av eini arbeidsmannaløn.

Inntóka hjá tær og möguleiga hjúnafelagi verður mótroknað í veitingini.

Sjúkratíðar

Hefur tú útreiðslur til sjúkravíðgerð, heilivág, tannvíðgerð ella líknandi, kanst tú fáa figgjarliga stuðul til hesar útreiðslur. Treytin er, at útreiðslan ikki verður goldin av sjúkrakassa ella aðrar trygging, og tú ikki hefur ráð at gjalda útreiðsluna. Í viðgerðini verður kravt, at viðgerðin er læknaliga grundað.

Meginreglan er, at tú eiger at sökja um stuðul, áðrenn tú bindir teg fyrir útreiðsluni.

Stakútreiðslur

Hefur tú verið fyrir eini almannahending, so sum sjúka, er möguleiki at fáa figgjarliga stuðul til stakútreiðslur, um tú ikki er fær/ur fyrir at gjalda útreiðsluna. Treytin er, at talan skal verða um eina

rimiliga grundaða stakútreiðslu, sum kann hóッta figgjarstøðu tína.

Meginreglan er, at tú eiger at sökja um stuðul, áðrenn tú bindir teg fyrir útreiðsluni.

Endurbúgving
– vart starv

Er støðan hjá tær soleiðis, at tú ikki kanst koma í tað arbeidið, ið tú hevði, áðrenn tú gjordist sjúk/ur ella ikki kanst átaka tær eitt hvört arbeidi, er möguleiki fyrir at fáa kanna hvørjar fyriskipanir kunnu setast í gongd, soleiðis at tú aftur kanst forsyrgja tær og tínum. Her kann verða talan um at fara í gongd við eina útbúgving, soleiðis at tú eftir lokna útbúgving kanst átaka tær arbeidið, sum tú við tínum förléika megnar. Annar möguleiki er, at tú – saman við Almannastovuni – finnur tær eitt arbeidi, har tú kanst fáa eina royndartíð, fyrir at fáa greiðu á, um möguleiki er at átaka tær hetta verður vanliga kalla arbeidssroynd.

Er ikki möguleiki fyrir at tú kanst koma í vanligt arbeidi aftur, men hóast tað klárar nögvur arbeidssuppagávur, er möguleiki fyrir at koma í tað sum eitir vart starv. Hetta merkir, at tú – saman við Almannastovuni – finnur eitt arbeidsspláss, sum er sinnad at seta teg í vart starv. Í slíkum fórum vilt tú fáa vanliga lón, men arbeidsgævarin vil fáa ein part av lónini endurgoldnan frá tí almenna (Almannastovuni).

Almannapensjón

Er støðan hjá tær soleiðis, at tú ikki kanst arbeida, er möguleiki fyrir at sökja um fyritíðarpensjón. Talan er um trú slög av fyritíðarpensjón: Hægstu fyritíðarpensjón, miðal fyritíðarpensjón og lægstu fyritíðarpensjón. Tað, sum er avgerandi fyrir hvørja pensjón tú kanst fáa, er, hvussu skerdir tím arbeidssforleiki er. Ert tú so at siga 100% óarbeidssfør/ur kann hægsta fyritíðarpensjón verða játtad, treytað av at tú ert fylt/ur 18 og ikki fylt/ur 60 ár. Er arbeidssforleikin varandi minkaður við í minsta lagi 2/3, er grundarlagt at veita miðal fyritíðarpensjón, treytað av at tú ert fylt/ur 18 og ikki fylt/ur 60 ár. Ert tú blivin 60 ár er

ikki heimild at játta hægstu fyrirtáðarpensjón, men at játtað miðal fyrirtáðarpensjón, treytað av, at arbeidsföri er skert við so at siga 100%. Er arbeidsföri varandi minkað við í minsta lagi eini helvt, er grundarlag at veita lægstu fyrirtáðarpensjón, treytað av tú ert millum 18 og 67 ár.

Umframt omanfyri nevndu treytir, so er meginreglan, at tú hefur danskan heimarætt ella verði giftur við ella seinast hefur verið giftur við einum persóni við donskum heimarrætti. Eisini skalt tú hava fastan bústað í Føroyum ella hava hýru við skipi skrásetti í Føroyum og hava havt fastan bústað í danska ríkinum í minsta lagi 3 ár frá fylta 15. árinum til fylta 67. Er tað soleidis, at tú hefur verið búsitandi í øðrum landi, er möguleiki fyri at fáa pensjón frá hesum landi.

Pensjónistur, sum hevir serliga trupul kor, kann sækja um persónliga viðbót til stakutreiðslur ella til eina afturvendandi útreiðslu, um útreiðslan verð-

ur mett neyðug og rímilig. Treytin er, at ein hefur ikki fíggjarliga orku til at gjalda útreiðsluna.

Serliga trupul kor Hevur tú serliga trupul kor, kanst tú sækja um at fáa persónliga viðbót til pensjónina, um mett verður, at útreiðslan er neyðug og rímilig og tú ikki hefur ráð at gjalda útreiðsluna. Talan kann verða um útreiðslur til sjúkraviðgerð, tannviðgerð, fysioterapiviðgerð v.m.

Meginreglan er, at tú eigerur at sækja um stuðul, áðrenn tú bindir teg fyri útreiðsluni.

Hjálparviðbót – róktarviðbót

Hevur tú fíngið fyrirtáðarpensjón, og hefur tørv á støðugari persónligari hjálparviðbót frá øðrum, ella um avlannið stavar frá blindi ella nögv niðursettari sjón, kanst tú fáa hjálparviðbót. Henda viðbót er skattafri og ikki bundin av inntoku.

Gerst stóðan soleidis, at tørvur verður á varandi rókt ella støðugari um-

sjón, ið ger tað neyðugt, at annar persónum støðugt er hjáverandi, kanst tú sækja um róktarviðbót heldur enn hjálparviðbót. Viðbótin er skattafri og ikki bundin av inntoku.

Avlamisveiting

Eru viðurskiftini hjá tær soleidis, at tú vegna inntoku ikki hefur rætt til pensjón, kann tær verða veitt avlamisveiting, um so er, at tú lýkur treytirnar fyri at fáa hægstu ella miðal fyrirtáðarpensjón.

Hevur tú álvarsaman hoyriskaða, ið ger, at tú hefur samskiftistrupulleikar, hefur tú eisini rætt til avlamisveiting.

Avlamisveitingin er at rokna sum endurgjald fyri tær útreiðslur, tú hefur av tínum breki. Veitingin er skattafri og ikki ávirka av inntokuni.

Tú hefur eisini rætt til hjálpar- ella róktarviðbót, um tú lýkur hesar treytir.

Ansingarsamsýning

Eru viðurskiftini soleidis, at tú býrt heima (ikki á stovni), ert eldri og óhálpum

in, og tørvur er á støðugari rókt og hjáveru, kann ansingarsamsýning verða veitt fólk, sum átekur sær at ansa tær. Treytin er eisini, at tann, ið fær ansingarsamsýningina ikki arbeidir meira enn hávan dag (4-5 tímar um dagin).

Stuðul til heilivág

Tygum fáa stuðul til keyp av heilivági, um útreiðslan til heiliváginn fer upp um ávist krónutal um ársfjórðingin. Fyrst skulu tygum gjalda tygara part – egingjaldið. Hvussu høgt egingjaldið er, er treytað av inntoku. Tygum kunnu koma til at gjalda 200, 400 ella 600 kr. um ársfjórðingin. Kostar heilivágurin meiri enn tað, rindar Almannastovan automatiskt restina.

Brennistuðul

Tygum hava rætt til serviðbót, um tygum er fólkapensjónistur ella fyrirtáðarpensjónistur og ikki hava eina inntoku minni enn 60.000 kr (stakur) ella 80.000 kr (gift/ur) um

árið, umframt pensjónina. Serviðbótin verður útgoldin í apríl, juli og desember mánaði.

Hjálpartól

Tú kanst sækja um hjálpartól, so sum koystítol, protesur, avlamisbil, broytingar í heiminum e.l. um hetta er neyðugt fyri at koma í arbeidi ella í avgerandi mun kann hjálpa um brekið ella í avgerandi mun ger gerandisdagin í heiminum lættari.

Fólkapensjón

Tú hefur rætt til fólkapensjón, frá tú er fylt/ur 67 ár.

Serliga trupul kor

Hevur tú serliga trupul kor, kanst tú sækja um at fáa persónliga viðbót til pensjónina, um mett verður, at útreiðslan er neyðug og rímilig og tú ikki hefur ráð at gjalda útreiðsluna. Talan kann verða um útreiðslur til sjúkra-, tann-, fysioterapiviðgerð v.m.

Meginreglan er, at tú eigerur at sækja um stuðul, áðrenn tú bindur teg fyri útreiðsluni.

Stuðul til vaksin heimabúgvandi

Heimabúgvandi frá 18 til og við 66 ár við serligum tørv, sum eru rørslutarnað ella hava avmarkaðan sálarligan förléika kunnu fáa stuðul í heimið. Endamál-ið er, at hesi kunnu liva eitt sjálvstöðugt og virkið lív.

Tað er Stuðulsfolkaskipan fyri vaksin sum umsitr hesa skipan

Heimahjálp

Varandi heimahjálp kann í óavmarkaða tíð verða veitt fyrirtáðar- og fólkapensjónistum, ið tørvu hjálp av varandi sjúku ella breki.

Uppihald á stovni

Flytur tú á góðkent róktar- ella ellisheim missir tú pensjónina og fær útgoldið lummapengar.

Sambýli

Flytur tú á sambýli varðveitir tú pensjónina. Fyri upphaldid rindar tú húsaligeu av pensjónini, umframt at rinda til felags útreiðslur. Tú færst útgoldið eina ávisa upphædd til persónliga tørv.

Virðisbrævaílogur í verki

Nakrar lógarbroytingar í 2001 og 2002 gjordu tað skattliga áhugavert og möguligt at gera ilogur í virðisbrævum, bæði fyri fria uppsparing og eftirlónaruppsparing. I hesi triðju grein okkara hyggja vit eitt sindur at, hvussu virðisbrævailogur verða framdar í verki

Síðslu tvær greinumstar i greinumstar okkara um eftirlón, flögur og virðisbræv, hava snúð seg um, hvussu nögv skal til í eftirlónarinnigjoldum og avkastilð fyri at fáa eina góða eftirlón. Í hesum samhændi hava við rætt framundir, at tú kaust seta ein part av eftirlónini í virðisbrævum fyri at fáa eitt meiravkast á eftirlónaruppsparingini. Í hesi grein greida við frá, hvussu hetta hendir í praksí.

Lógin ger tað möguligt

Við broyting i Rentulyggingarlogini frá 26. mars 2003 gjordist möguligt hjá fóroyskum uppspararum at seta eftirlónaruppsparingina í virðisbrævum. Tað eru einum tvey krov

til eina virðisbrævailogu av eftirlónini: Virðisbrævum skulu vera skrásell á einum penningastovni kunnu dragast frá skattskyldugu inntokuni, og hesi inngjald kunnu fritt og utan skattligan lýdning setast í virðisbrævum innanfyri karmannar nevndar omanfyri. Avkastilð av virðisbrævaflogumi er skattafrit í allum uppsparingartíðarskeiðnum. Eftirlónarkontan og afknýtta virðisbrævagoymslan eru sextatt tvinnafli saman skattligu.

Seitlast eru ongur avmarkingu, tá talan er um lóðsbræv ella flogufelag.

Sparikassin stovnar goymsluna

Men hvussu kanst tú so í praksí seta kapital- ella lutspensjónina í virðisbrævum?

Til hella endamál stovnar Sparikassini eina serliga virðisbrævagoymslu, ið er knýtt til eftirlónarkontunum. Íslensk fólk verður undir virðisbrævailoguna.

Skattningin av avkastinum á virðisbrævum keypt fyri aðra uppsparing en eftirlónaruppsparing er eisini broytt við til nýggju kapitalvinnings-skattalögini. Við til nýggju lógin verður hesin vinnungur javnillaður við vanliga rentu-inntuku frá innanstandi í penningastovnum. Allar kapital-inntukur, óansæd um terstova frá vanligum innlánini ella frá viðurangni av virðisbrævum verflur nái skattfílar eins, við

35 prosentum.

Tá til Fóroya Sparikassini gjordist partafelag i 2002, fingu vit samstundis eisini cin sera stóran eigaarskara. I dag eru umleid 9.000 partaveigarar, ið eiga Fóroya Sparikassu. Allir besir partaveigarar hava fíngið stórnar eina virðisbrævagoymslu í Sparikassanum, ið eisini kann nýtað til at geyma unnar virðisbrævum.

Spyr Sparikassan

Er náður munur á, um eg spori mina eftirlón upp í Sparikassanum ella í eitt annan lóðsbrævingarfelag?

Ja, tað er í eitt annan fólkum ein stórnur munur. I Sparikassanum bevir tú traði til at velja, hvori virðisbræv tú keypur fyri lína eftirlónaruppsparing, og harvið hvat avkast og hvorni tryggleikar jist til vilt hava. Harvið hevir tú megluleikan fyri at gera ilogur, sum húskar neygt við til flogufærskrið og líni ynski. Haraftrumotíð ásetur lívstryggingarfelagið eina ávisa rentu fyri eill virðisbrævafólkini í senn. So freksí er ein munur.

Eitt breitt úrval av virðisbrævum

I stilluviku hævdi flogufelagin Teuna Kapital eitt serligt solutiltak í Føroyum fyri eina nýggja deild nevnd StockRate. Tóruva Sparikassu er sambestað fytta bella flogufelag í teknigartíðarskeiðnum várð teknað fyri umleið 35 mið. kr. í nýggju deildini.

Ognarnoklari í nýggju deildini er kendti darski virðisbrævafærðsþingurin Bjarne Jensen, ið hefur verið sera nögv frammri í donskum fjalduðlu. Við JyllandsPosten tann 20. mars 2004 segði Bjarne Jensen um hesa nýggju deildina: „Vi gár tilbage til de gamle principper for en

investeringssforening, sum var etableres af lo ársager. Man fær mennesker, sum ved noget om investering, til til passa på sine penge, og man spreder risikonin, fordi der er flere penge til gøre godt med, når man investerer í flok. Det er hele fidusen.“

Hendan nýggja deildin passar sera væl inni í okkara flogurálfgeving, har vit ynskjá at ráðgeva okkara kundum til at gera ilogur í eitt breitt úrval av flogufelagum, ísl. tekur hædd fyri vildafýsti og flogutfærskeskeiðnum hjá okkara viðskiptafólkum ■

Um eg nái til eitt ogiliða síðri rókt að minni eftirlónarlagi, kann tú se gerast skattskyldug?

Nei, avkast frá virðisbrævum í eftirlónaruppsparingu er beintleidis inn á eftirlónarkontuna, og tað er ikki skattskyldug fyrir enn eftirlónin verður útgoldin.

Kann eg myla som virðisbrævagoymslu til all virðisbrævum?

Ja, men tö so, at virðisbræv keypt fyri eftirlónaruppsparing skulu ligga í senskildari goymslu.

*35% afgjald í útgjald/fni kapitalpensjóni og innleikskaffi í fólkastig.

Hvarar til spurningar vilkjurðið eftirlónaruppsparing, virðisbrævum illi tilgangum annars, so sendi hríð til síðana á telihpostaðnum fíggjörðið@sparikassini.fj eða til Postbox 34, FO-210 Tórshavn.

Til minnis um Jákup Haraldsen

Tann 29. mars doyði Jákup Haraldsen, 80 ára gamal. Jákup var fyrst og fremst kendur sum apotekari og landsapotekari. Men hann kom kortini eisini at hava nógvi við fiskivinnu at gera, bæði sum formaður í ráfiskanevndini og í saltfiskanevndini, og tað var í hesum sambandi, at vit báðir komu at kennast.

Jákup var föddur í Vestmanna 27. august 1923. Sum 13 ára gamal fór hann niður á Sorø, sum vanligt var tá, at taka studentsprógy. Her fekk hann hug at útbúgva seg innan apoteksýrki. Hann gjördist næmingur á Vesturbro apoteki í 1943. Aftaná útbúgving og starvssroyndir á ymiskum apotekum fekk hann í 1950 endaligt prógv sum apotekari. Hann varð settur í starv á Tjaldurs Apoteki sum varaleiðari í 1951, og hann gjördist landsapotekari í 1971.

Ein tann största avbjóðingin hjá honum var at fáa bygt eitt nýtt apotek, tí hølisviðurskiftini á Vaglinum vóru alt ov trong. Og tað var Jákup sum landsapotekari, sum setti tær ætlanirnar í verk, sum arbeitt hevði verið við í langa tíð, og úrsliðið siggja vit í dag við tí stásliga apotekinum á Trapputroðni.

Jákup og fiskur
Her skal tó eisini gerast nakað burtur úr tí sambandinum, sum Jákup hevði við fisk og fiskivinnu.

Fyrstu ferð vit hittust var í 1967 umborð á "Kronprins Frederik" á veg til Keypmannahavnar. Hetta var annars ein illveðurstúrur, har skipið fekk leka omandeks og var nógvi seinkað niður. Ráfiskanevndin var við umborð, tí fundur skuldi vera í Keypmannahavn. Sum ikki eina ferð varð kreppa í samband við fiskaprísir, og skipað varð fyri einum fundi í Danmark saman við donsku fiskivinnuumboðunum í London og New York - Bogstad og Hulgard. Á fundinum varð greitt frá stóðuni hjá fiskaprísunum á heimsmarknaðinum.

Sjálvur skuldi eg onnur örindi til Danmarkar, men var eisini við á hesum fundinum sum umboð

Jákup og Inga saman við barnabørnum.

fyri FF. Ráfiskanevndin hevði avrátt, at hon skuldi fara á hendas fundin, og við í ferðalagnum voru eisini Thorstein Vilhelm, sum umboðaði virkini í ráfiskanevndini, og Frits Olsen og Dánjal Jákup Jensen umboðandi útróðarfelögini. Við sum skrivari var Ingvar Jacobsen. Her kom eg at kenna Jákup, og hesin kennskapur helt sær upp gjøgnum árin.

Kreppan í ráfiskanevndini var so mikið áhaldandi og skapti slíkt órógy, at árið eftir, í 1968, var Jákup ikki longur formaður í ráfiskanevndini. At 1968 annars gjördist eitt ófriðarar á hesum økinum, sum sjáldan fyrr, eftir at Jákup hevði lagt frá sær, er ein heilt onnur soga.

Saltfiskanevndin
Tað var tó í saltfiskanevndini, at vit rættuliga komu at kennast, eg gjördist limur har í 1971. Hetta var í eini tíð, tá saltfiskur framvegis var tann fremsta framleiðslan umborð á okkara fiskiflota, serstakliga umborð á linuskipum og trolarum. Uppgávan hjá saltfiskanevndini var at áseta landingarprísir fyri saltfisk. Fiskimenn skuldu hava sitt, og tað skuldu teir, sum keyptu fiskin, eisini. Hóast mótsigandi áhugamál, so gjördist saltfiskanevndin eitt tað hugnligasta minni, sum eg havi í mínum virksemi fyri fiskimenn. Fundirnir

vórðu hildnr á Hotel Hafnia. Her varð gjörd avtala um, at var dögurði etin, skuldi ikki gjaldast fyrir fundarhølið. Tí byrjaðu allir fundirnir við dögurða. Nevdin var annars mannað við merkisverðum persónum. Fyri reiðarar voru tað Thorstein Vilhelm og Jens Pauli av Reyni, sum hvør í sínum lagi standa ristir í mínum hugaheimi. Fyri Skipar- og Navigatørfelagið var Kaj Johannessen, gamli trolaraskiparin, sum eisini var ein serligur persónur. Hann byrjaði allar fundir við bøn. Skrivari var Ingvar Jacobsen, sum eisini hevði verið skrivari í FF, og sum er ein partur av söguni hjá felagnum. Hann visti nógvi og dugdi væl at greiða frá. Tað er nú lögð at hugsa sær, at eg nú eri tann einasti, sum eri eftir.

Sum sagt var Jákup formaður, og hann varð einmælt afturvaldur ár eftir ár, inntil nevdin helt uppat at virka. Helst hava tað verið eini 30 ár til samans. Jákup hevði sera góð evni at fáa semju í lag, eisini í torförum málum. Hann hevði eitt sera lætt lyndi, dugdi at skemtast, visti væl, og hevði eisini greiðar meiningar um samfélagsviðurskifti utan tó at vera fanatiskur. Alt hetta fekk arbeidið í nevdini at ganga væl. Og skipanin við dögurðanum gjördi eisini, at "atmosferan" gjördist heilt serlig.

Vit komu at kennast

væl, prátanu saman hvøra ferð vit hittust, eisini eftir at saltfiskanevndin fór í söguna. Júst hetta sigur nakað um, hvussu umstöður kunnu broytast. Sum frá leið minkaði saltfiskaframleiðslan umborð á skipunum, og endin varð, at ikki ein fiskur varð flaktur umborð. Hetta fördi tí til, at í 1997 varð nevdin tikan av. Men framvegis høvdur vit báðir nógvi at prátu um, tá vit hittust, og hetta var ikki so sjáldan. Ofta var tað inni á bókasavninum, har Jákup ofta kom, sum tann lesihugaði maður hann var.

Jákup var giftur við Ingu, f. Jacobsen. Hon er dóttir Miu og Dánjal Paula, sum var sonur til Absalon á Skála, sum vit høvdur eina frásøgn um her í blaðnum fyrir kortum. Børn teirra eru Dánjal Pauli, Aksel og Tóra.

Tey bæði høvdur júst hildið gullbrúðleyp í januar mánað, tá heilsan hjá Jákupi fór at bila. Ofta sóðust tey saman, og ein hevði varhugan av, at tey høvdur tað gott saman.

Jákup hevði samband við nógvi fólk. Hann var við í mentunarvirksemi av ymiskum slag, og tað var eisini ein stór fjöld af fólk, sum fylgdi honum til gravar.

Tað var hugaligt og stuttligt at kenna Jákup, og skal her verða lýstur friður yvir minnið um hann.

Ó.

GUÐS
ORÐ

Torleif Johannessen

Brennandi hjørtu

"Brann ikki hjartað í okkum,
meðan hann talaði við okkum á
veginum, tá ið hann læt upp
skriftirnar fyrir okkum?"

Luk. 24,32

Fyrsta páskadag spákaðu tveir mótfalnir og vónbrotnir lerusveinar frá Jerusalem til Emmaus. Strekið var umleið 11 kilometrar og tekur millum 2 og 3 tímar at ganga. Á ferðini fingu teir vitjan av Jesusi, men teir kendu hann ikki.

Hann spurdi, hvat teir samtalaðu um. Teir tösaðu um Jesus úr Nasaret. Teir høvdur vónað, at hann var tann, sum skuldi loysa út Ísrael, men nú vóru tríggir dagar síðani hann doyði.

Omaná alt tað, sum hent var síðstu dagarnar, høvdur nakrar kvinnur gjört teir heilt í ørviti sama morgun. Tá tær komu til grøvina, var hon opin. Jesus sóu tær ikki, men einglar sum sögdu hann liva. Nakrir lerusveinar høvdur eisini verið úti við grøvina og kundu staðfesta tað, sum kvinnurnar sögdu. Teir skiltu púra einki av hesum.

Tá segði Jesus: "O, tykkara óvitugu menn og seinföru í hjarta til at trúgva öllum tí, sum profetarnir hava talað! Átti ikki Kristus at líða hetta og fara inn til dýrd sína?" Og hann byrjaði frá Mósesi og frá öllum profetunum og legði út fyrir teimum í öllum skriftunum tað, sum skrivað var viðvikjandi honum.

Jesus vísti teimum tann reyða trúðin, sum var hann sjálvur, og sum byrjaði hjá Mósesi og gekk heilt upp til síðsta profetin í gamla testamenti.

Tá ornaðu hjørtuni, samstundis sum teir sóu alt klárari og klárari.

Eftir at Jesus hevði opinberað seg fyrir teimum, sögdu teir: "Brann ikki hjartað í okkum, meðan hann talaði við okkum á veginum, tá ið hann læt upp skriftirnar fyrir okkum?"

Við Jesu opinbering hvarv vantrúgvinn, óttin og vónloysið, meðan gleðin og lovesongurin fylti teir. Í stundini fóru teir á føtur og vendu aftur til Jerusalem fyrir at vitna um Jesus.

Ynskir tú at "siggja" Jesus, frelsara tín, kláran og stóran og fáa hjartað í brand fyrir hann – er upp-skriftin tann sama. Les í bíbliuni, samstundis sum tú biður Guds anda opinbera Jesus fyrir tær, sum er lykilin til alla skriftina.

Tá upplivir eisini tú "Jesus-veruleikan", og at hjartað verður sett í brand, so tú ikki kanst annað enn vitna – um hann.

*Sí, Harrin livir! Sæla morgunstund!
Myrkurs veldi bivar. Trygg er trúargrund.
Gleðiróp nú runga: Frelsarin er her!
Prísa hvør ein tunga: Kristus Harri er!*

Ms. 171

Skipscopygging Reparasjon

DOKKING

Kapasitet: Fartøylengde 140 m - Fartøybredde 26,5 m - Fartøydybde 6,5 m.
 Løftekapasitet: 7600 tonn - Brønn for Azimuth propeller: 7 x 4 x 2,7 m.

WESTCON's skips- og offshoreverft i Ølen

WESTCON i Ølen utfører:

- Nybygg - Ombygginger
- Dokking - Skipsreparasjoner
- Prosjektering - Konstruksjon
- Seksjonsbygging - Klassing

M/S KRÜNBORG -Bygg nr.16.

Din samarbeidspartner fra idé til levering

WESTCON

WEST CONTRACTORS AS

N-5582 Ølensvåg, Norway Tel: +47 53 77 50 00 - Fax: +47 53 77 50 01
 E-mail: westcon@westcon.no - www.westcon.no

Fiskimenn:

Kannið eftir um eftirlónargjaldið er inngoldið!

Sum kunnugt skulu reiðrarar sambært sáttmálanum gjalda eina ávísa upphædd pr. dag á túrinum fyrir hvørja avrokning inn á eftirlónaruppsparing hjá fiskimonnum. Henda upphædd er 27 kr. pr. dag, og afturat hesum skal fiskimaður sjálvir gjalda kr. 20 pr. dag. Henda upphædd skal eftirlíðast av reiðara, sum so skal rinda samlaðu upphæddina inn.

Henda skipan er grundað á, at fiskimenn – eins og við sjálvari avrokningini – sjálvir mugu hava eftirlit við, at upphæddin eisini er goldin inn.

Peningastovnarnir senda viðkomandi eina uppgerð yvir, hvussu nögv ið er goldið inn, eins og tað altið ber til at kanna hjá stovnunum, hvussu

stóðan er.

Vit fara at heita á fiskimenn um at kanna eftir, at teirra gjöld veruliga verða goldin sambært sáttmálanum og at siga okkum frá, um tað ikki verður gjört.

Vit gera vart við hetta, tí vit eru komin fram á dömi, har ikki verður gjört eftir skipaðu mannagongdini, og hesum eru vit bert komin eftir, tí fiskimenn hava gjört vart við tað.

Fiskimenn hava alla grund til at vera varmir. Hetta er jú ein partur av tí, teir skulu liva av, tá tað kemur so langt.

Eina ferð enn:

Kannið hetta!!!

RUSKIÐ skal í land!

Mil-tek hefur ruskpressur í rustfríum stáli í nögvum ymiskum støddum.

Set teg í samband við okkum og fá eitt prát um, hvussu vit kunnu loysa rusktrupulleikan umborð hjá tykkum.

P/f. Esmar simonsen · 530 Fuglafjørður
 Tlf. 44 44 05 - 21 88 21 · www.es.fo

Línubustir og goggar

Hondbundin feroysk línubust og hondgjördir goggarar

Verða sendar um alt landið

Bilegging:

tlf: 42 40 34 / 42 30 01
 fartlf: 21 33 17
 fax: 42 47 97

Fløttislið (limur í Føroya blindafelag)

Føroya stórra úrval av pakkitilfari úr karton, bylgjupapp og plast innan óll vinnuøkir

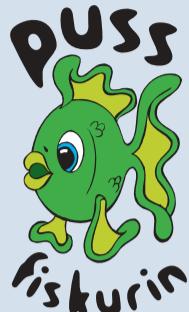
Vit útvega eisini:
Plastbakkar • Pakkibond • Tape • Merkir • Etikettir
Knívar • Kitlar • Húgvur • Handskar • Svintur
Ymisk tól til ídnaðin • Reingerðisevn • Íbindingarevnvi
Plattar • Ráðgeving í tilevning av pakkitilfari

... sjálvandi til besta prisini !!

FARPACK

Staravegur 5 • P.O. Box 3099 • 110 Tórshavn • Faroe Islands
 Telefon 35 30 00 • Fax 35 30 10 • e-mail: farpack@farpack.com
 www.farpack.com

Ein fullur maður kom vinglandi eftir götuni, og varð steðgaður av löggregluni.

- Hvatt er tað tú gert, spurdí löggreglumaðurin, eg má biðja um eina góða forkláring.
- Bara eg hevði eina góða forkláring, so hevði eg langt síðani verið heima hjá konuni...

*****

Presturin við drongin:

- Tað fer kalt niður eftir bakinum, tá eg hoyri teg banna nú á jólum.
- So var tað gott, at tú ikki hoyrdi, tá pápi rakti fingrarnar, tá hann skuldi sláa fótin fastan á jólatrænum. So vart tú frystur í hel...

*****

Á matstovuni:

Tveir vinir fáa sær kaffi og kóku, og tann eini tók beinanvegin stórra kókubitan, og tað fær hin at siga:

- Tað er ikki fólkaligt at taka tann stórra kókubitan!
- Um tú slapst at velja, hvønn bitan hevði tú tikið, spurdí hin.
- Sjálvandi tann minnal!
- Ná, hvat brúkar tú teg so um? Tú hevur jú fingið hann...

*****

- Tænarin, eg smakki ikki, um hetta er ein eplakøka ella ein ananaskøka.

- Tað ger einki, tær kosta tað sama...

Ísur so tað forslær

Hesa myndina hava vit tikið úr íslendska blað "Fiskifrettir", og síggja vit her hvussu ógvusligt tað eisini kann vera at vera fiskimaður. Myndin er tikan á veg av Flemish Cap inn í havn í New Foundlandi. Hetta eru leiðir, har fóroyingar javnan fiska.

Myndin talar fyrir seg sjálva.

dagsins **MYND**

Vit hava frá Arnold Henriksen, sum er umrøddur aðrastaðni í blaðnum, fingið hesa frálíku myndina av "fiskimanni og havi". Maðurin er Alfred Akraberg umborð á "Kap Farvel", sum var okkara fyrsti flakatrolari.

